

27th

INTERNATIONAL
SCIENTIFIC RESEARCH
CONGRESS
UBAK

10-11 OCTOBER 2026
ANKARA / TÜRKİYE

CONFERENCE ABSTRACTS

ÖZET KİTAPÇIĞI

www.ubaksymposium.org

Publishing Director / Yayın Yönetmeni

Faruk Karaaslan

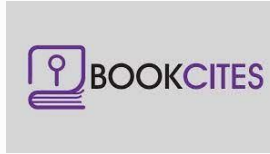
Editor/ Editör

Prof. Dr. Emel ÇETİNKAYA

Cover Design / Kapak Tasarımı

Faruk Karaaslan

Bu kitapta yayınlanan Bildiri Tam metinleri “Bookcites Kitap Atıf Dizini” tarafından taranmaktadır.

ISBN: 978-625-8886-29-0**1st Edition / 1.Baskı: 12 October 2026****BERİKAN YAYINEVİ** : Kültür Mah. Kızılırmak Cad. Gonca Apt.

No: 61/6  ankaya-Kızılay/ANKARA

Tel: (0312) 232 62 18

Fax: (0312) 232 14 99 ANKARA

www.ubak-symposium.org

Ankara 2026

ÖZETLER ABSTRACTS

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

30 bildiri / submissions

01	ANLATI YOLUYLA BEYOĞLU'NUN ÜRETİMİ: YAKUP KADRI KARAOSMANOĞLU'NUN ROMANLARINDA MEKÂNSAL TEMSİL VE GEÇ OSMANLI MODERNLEŞMESİ	4
02	UYARLANABİLİR BİR PROTEZ EL İÇİN ŞEKİL HAFIZALI ALAŞIM TABANLI DEĞİŞKEN ESNEKLİKLİ PARMAK	5
03	KAYNAMA ÖTESİNDE: DİSTAL KLAVİKULA KIRIKLARINDA RADYOGRAFİK SONUÇLAR VE İMPLANT ÇIKARMA YÜKÜ	6
04	SESSİZ İSTİFA ARAŞTIRMALARI ÜZERİNE SİSTEMATİK BİR İNCELEME	7
05	ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YAKLAŞIMIYLA GIDA LOJİSTİĞİNDE DİJİTAL TEKNOLOJİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	8
06	AKILLI ÜRETİMDE KALİTE TAHMİNİ VE SÜREÇ KARARLILIĞINA DAYALI BÜTÜNLEŞİK PERFORMANS ÖLÇÜMÜ	9
07	ÖĞRETMEN ADAYLARININ MİLLİ EĞİTİM AKADEMİSİ'NE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ	10
08	UHEM ALTYAPISINDA AMİNO ASİT–GRAFEN YÜZEY ETKİLEŞİMLERİNİN PERİYODİK DFT HESAPLAMALARININ BAŞARIM VE UYGULANABİLİRLİK ANALİZİ	11
09	OKUL ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL UYUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİNDE İÇERİK KAPSAMI: KAVRAMSAL BİR ANALİZ	12
10	BİR BAĞLAMIN TASARIMI, ÜRETİMİ VE DENEYSEL AKUSTİK KARAKTERİZASYONU: FREKANS SPEKTRUMU VE ZARF ANALİZİ	13
11	GÖRME YETERSİZLİĞİNDEN ETKİLENMİŞ ÇOCUĞU OLAN VELİLERİN DESTEK HİZMETLERİNE ERİŞİM DENEYİMLERİNİN İNCELENMESİ	14
12	SURÛRÎ'NİN ACÂ'İBÜ'L-MAHLÛKÂT GARÂ'İBÜ'L-MEV'CÛDÂT'INDAKİ (LIBRARY OF CONGRESS G93.Q3185 1553) TASVİRLERİ	16
13	BİR ÖĞRENME DENEYİMİ OLARAK ETKİLEŞİMLİ SANAT VE KAMUSAL PEDAGOJİ	17
14	KOBİ'LERDE STRATEJİK ÖNCELİKLENDİRME VE YEŞİL DÖNÜŞÜM: KAYNAK KISITLARI ALTINDA BİR KAVRAMSAL MODEL	17
15	HAYAT BOYU ÖĞRENEN OLARAK YETİŞKİNLERİN TEMEL YAPAY ZEKA EĞİTİMİNE BAKIŞI: BİR DURUM ÇALIŞMASI	19
16	HİBRİT POZİTRON EMİSYON TOMOGRAFİ (PET-BT) ÇEKİMLERİNDE METAL ARTEFAKT AZALTMA (MAR) TEKNOLOJİSİNİN TEKNİSYEN RADYASYON MARUZİYETİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ	20
17	ERKEN DÖNEM TRAMVATİK YAŞANTILARIN ROMANTİK İLİŞKİLERDE GÜVENSİZ BAĞLANMA ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE TEHDİT ALGISININ ARACI ROLÜ	21
18	YEŞİL ÖRGÜTSEL DAVRANIŞ KAVRAMININ R STUDIO İLE BİBLİYOMETRİK ANALİZİ	22
19	TÜRKİYE'DEKİ TANACETUM NIVALE, TANACETUM OLTENSE VE TANACETUM PUNCTATUM (ASTERACEAE) TÜRLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI YAPRAK ANATOMİSİ VE MİKROMORFOLOJİSİ	23
20	OFİS CALISANLARINDA ERGONOMİ	24
21	TÜRKİYE VE KOMŞU ÜLKELERİN LOJİSTİK PERFORMANSLARININ BÜTÜNLEŞİK ÇKKV YAKLAŞIMIYLA KARŞILAŞTIRMALI DEĞERLENDİRİLMESİ	25
22	KARAYOLU PROJE TAŞIMACILIĞINDA KAZA RİSK FAKTÖRLERİNİN LİTERATÜR TEMELLİ İNCELENMESİ VE SINIFLANDIRILMASI	26

23	SÜRDÜRÜLEBİLİR EKONOMİK KALKINMA İÇİN HUKUKİ VE İDARİ ÇERÇEVELER: KOSOVA'DAKİ ZORLUKLAR VE FIRSATLAR	27
24	ERGENLERİN SOSYAL KÜLTÜRÜNÜN BİR BİLEŞENİ OLARAK DİJİTAL VATANDAŞLIK	28
25	FARKLI AĞAÇLARDAN ÜRETİLEN SES TAHTALARININ BAĞLAMA AKUSTİĞİNE ETKİSİ: ZARF YAPILARININ DENEYSEL ANALİZİ	29
26	EXPLOSION 2	30
27	LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİLERİN YANSITICI GÜNLÜK UYGULAMASINA İLİŞKİN DENEYİMLERİNİN İNCELENMESİ	31
28	SOSYAL PEDAGOGLARDA DUYGUSAL DAYANIKLILIK: OLGUNUN DOĞASI, YORDAYICILARI VE MESLEKİ ÇIKTILARI	32
29	SESSİZ İSTİFA VE İŞTEN AYRILMA İLİŞKİSİNİN META- ANALİZ İLE İNCELENMESİ	33
30	EĞİMLİ YÜZEYLERDE SU DAMLALARININ FARKLI EĞİM AÇILARINDAKİ KAYMA DAVRANIŞININ DENEYSEL VE SAYISAL İNCELENMESİ	34
31	ALGORİTMİK TOPLUMDA GÖRÜNÜRLÜK VE GÖRÜNMEZLİK: DİJİTAL KAMUSAL ALANIN SOSYOLOJİK DÖNÜŞÜMÜ	35
32	İSTİHBARAT VE GÜVENLİK FAALİYETLERİNE BİLİMSEL-TEORİK YAKLAŞIMLAR: İRAN ÖRNEĞİ ÜZERİNDEN KÜRESEL KARŞILAŞTIRMA	36

ORCID: 0009-0009-6669-5128 | 0000-0002-1643-0510

ANLATI YOLUYLA BEYOĞLU'NUN ÜRETİMİ: YAKUP KADRI KARAOSMANOĞLU'NUN ROMANLARINDA MEKÂNSAL TEMSİL VE GEÇ OSMANLI MODERNLEŞMESİ

Ma.St Alper Can AKSU*¹, Dr. Öğr. Üyesi Duygu KÖSE UÇAR²¹ Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı² Süleyman Demirel Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü* Corresponding Author: Alper Can AKSU
alpercan.aca@gmail.com

ÖZET

Edebi metinler, kentlerin fiziksel özelliklerinin yanı sıra belirli dönemlerde mekâna yüklenen toplumsal, kültürel ve ideolojik anlamların çözümlenmesine olanak sağlayan alternatif kaynaklardır. Bu çalışma, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Nur Baba, Sodom ve Gomore ve Hüküm Gecesi romanlarında yer alan Beyoğlu merkezli mekânsal temsilleri inceleyerek geç Osmanlı modernleşmesinin kent mekânları üzerinden nasıl anlatısal olarak yeniden üretildiğini araştırmaktadır. Çalışmada çok katmanlı nitel araştırma yöntemi benimsenmiş; romanlardaki mekânsal ifadeler MAXQDA aracılığıyla tematik olarak kodlanmış ve toplam 783 mekânsal ifade belirlenmiştir. Ardından romanlarda geçen mağaza, pastane, otel ve eğlence mekânları Goad sigorta haritaları, tarihi fotoğraflar, kartpostallar, arşiv görselleri ve ikincil kaynaklarla karşılaştırılmıştır. Bulgular, Beyoğlu'nun romanlarda yalnızca fiziksel bir kent parçası olarak değil; modernleşme, tüketim kültürü, sınıfsal ayrışma, toplumsal çözülme ve ahlaki dönüşümün kesiştiği çok katmanlı bir temsil alanı olarak üretildiğini göstermektedir. Sonuç olarak çalışma, edebi anlatıların tarihsel harita, fotoğraf ve arşiv kaynaklarıyla birlikte değerlendirildiğinde kaybolmuş veya dönüşmüş kentsel mekânların toplumsal anlamlarının çözümlenmesinde tamamlayıcı bir veri kaynağı oluşturabileceğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Beyoğlu, mekânsal temsil, mimarlık tarihi, modernleşme, kent belleği*PRODUCING BEYOGLU THROUGH NARRATIVE: SPATIAL REPRESENTATION AND LATE OTTOMAN MODERNIZATION IN YAKUP KADRI KARAOSMANOĞLU'S NOVELS*

ABSTRACT

Literary texts provide alternative sources for examining not only the physical characteristics of cities but also the social, cultural, and ideological meanings attributed to space in particular historical periods. This study investigates how Late Ottoman modernization was narratively reproduced through urban space by examining Beyoglu-centered spatial representations in Yakup Kadri Karaosmanoglu's Nur Baba, Sodom ve Gomore, and Hüküm Gecesi. A multi-layered qualitative research method was adopted; spatial expressions in the novels were thematically coded using MAXQDA, resulting in a total of 783 spatial references. Shops, patisseries, hotels, and entertainment venues mentioned in the novels were then compared with Goad insurance maps, historical photographs, postcards, archival images, and secondary sources. The findings demonstrate that Beyoglu is constructed in the novels not merely as a physical urban district but as a multilayered representational space where modernization, consumer culture, class differentiation, social disintegration, and moral transformation intersect. The study concludes that, when evaluated alongside historical maps, photographs, and archival materials, literary narratives can function as complementary sources for interpreting the social meanings of lost or transformed urban spaces. In this respect, the study proposes an interdisciplinary reading at the intersection of literature, architectural history, and urban memory.

Keywords: Beyoglu, spatial representation, architectural history, modernization, urban memory

ORCID: 0000-0003-3246-972X

UYARLANABİLİR BİR PROTEZ EL İÇİN ŞEKİL HAFIZALI ALAŞIM TABANLI DEĞİŞKEN ESNEKLİKLİ PARMAK

Dr. Öğr. Üyesi Elif HOCAOĞLU*¹¹ Istanbul Medipol University* Corresponding Author: Elif HOCAOĞLU
ehocaoglu@medipol.edu.tr

ÖZET

İnsan parmakları, görev gereksinimlerine göre mekanik esnekliklerini uyarlayabilirken, geleneksel protez eller çoğunlukla pozisyon kontrolüne dayanmakta ve aktif esneklik modülasyonu açısından sınırlı kapasiteye sahip olmaktadır. Bu çalışmada, parmak pozisyonu ile mekanik esnekliğin birbirinden bağımsız olarak kontrol edilmesini sağlamak amacıyla şekil hafızalı alaşım (SHA) şeritlerin entegre edildiği değişken esneklikli bir protez parmak sunulmaktadır. Parmak mekanizmasına iki SHA şerit entegre edilmiş ve seçici aktivasyon yoluyla üç farklı esneklik seviyesi elde edilmiştir. Esnek, orta ve sert durumlar sırasıyla sıfır, bir ve iki SHA şeridin aktive edilmesiyle ve 0, 2,1 ve 4,2 A aktivasyon akımları kullanılarak oluşturulmuştur. Her koşul için on tekrarlı olarak 5 N'a kadar dış yük altında kuvvet-yer değiştirme deneyleri gerçekleştirilmiştir. 5 N yük altında parmak yer değiştirmesi esnek durumda yaklaşık 30 mm iken, orta esneklik durumunda 20 mm'ye ve sert durumda yaklaşık 5 mm'ye düşmüştür. Bağımsız pozisyon-esneklik kontrolü ayrıca, orta esneklik seviyesi korunurken proksimal eklem açısının 0°, 30° ve 60° arasında değiştirilmesi ve parmak pozisyonu 0°'de tutulurken üç farklı esneklik seviyesinin oluşturulmasıyla gösterilmiştir. Sonuçlar, seçici SHA aktivasyonunun bağımsız parmak pozisyon kontrolü korunurken farklı ve kontrol edilebilir esneklik seviyelerinin oluşturulmasını sağladığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Şekil Hafızalı Alaşım, Değişken Esneklik, Protez El, Protez Parmak, Pozisyon-Esneklik Kontrolü

SHAPE MEMORY ALLOY-BASED VARIABLE-STIFFNESS FINGER FOR AN ADAPTIVE PROSTHETIC HAND

ABSTRACT

Human fingers adapt their mechanical stiffness according to task requirements, whereas conventional prosthetic hands primarily rely on position control with limited capability for active stiffness modulation. This study presents a variable-stiffness prosthetic finger integrating shape memory alloy (SMA) strips to enable independent regulation of finger position and mechanical stiffness. Two SMA strips were incorporated into the finger mechanism, allowing three stiffness states through selective activation. The compliant, intermediate, and stiff states were obtained by activating zero, one, and two SMA strips, corresponding to activation currents of 0, 2.1, and 4.2 A, respectively. Force-displacement experiments were conducted under external loads up to 5 N, with ten repetitions for each condition. At 5 N, finger displacement decreased from approximately 30 mm in the compliant state to 20 mm in the intermediate state and approximately 5 mm in the stiff state. Independent position-stiffness regulation was further demonstrated by maintaining the intermediate stiffness while varying the proximal joint angle among 0°, 30°, and 60°, and by generating three distinct stiffness levels while maintaining the finger position at 0°. The results demonstrate that selective SMA activation provides distinct and controllable stiffness states while preserving independent finger position regulation.

Keywords: Shape Memory Alloy, Variable Stiffness, Prosthetic Hand, Prosthetic Finger, Position-Stiffness Control

ORCID: 0000-0001-8867-9078 | 0009-0008-7505-8449

KAYNAMA ÖTESİNDE: DİSTAL KLAVİKULA KIRIKLARINDA RADYOGRAFİK SONUÇLAR VE İMPLANT ÇIKARMA YÜKÜ

Uzman Dr. Hakan EŞKARA^{*1}, Arş. Gör. Dr. Ahmet Murat ÇÖREKÇİ²¹ Sancaktepe Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Eğitim ve Araştırma Hastanesi² Prof. Dr. Cemil Taşcıoğlu Şehir Hastanesi* Corresponding Author: Hakan EŞKARA
drhakaneskara@gmail.com

ÖZET

Amaç: Distal klavikula kırıklarında hook plak, anatomik plak ve TightRope tespitini, kaynama ve sonrasında implant çıkarılması gereksinimi açısından karşılaştırmak; redüksiyon kalitesi ile kaynama arasındaki ilişkiyi araştırmak.

Yöntem: 2020-2026 yılları arasında cerrahi olarak tedavi edilen 49 hasta retrospektif olarak değerlendirildi. Radyografik kaynama, redüksiyon kalitesi, yara yeri sorunları ve implant çıkarılması kayıtlardan incelendi. Hücre sayılarının düşük olduğu karşılaştırmalarda Fisher-Freeman-Halton ve Fisher kesin testleri kullanıldı. Redüksiyon-kaynama ilişkisi keşifsel olarak analiz edildi.

Bulgular: Kaynama oranları üç tespit yöntemi arasında neredeyse aynıydı ve gruplar arasında anlamlı fark saptanmadı. Buna karşılık implant çıkarılması belirgin biçimde yöntemle bağımlıydı; herhangi bir nedenle çıkarılma oranı hook plak grubunda en yüksek, TightRope grubunda en düşüktü ($p=0,003$). Komplikasyon nedeniyle çıkarılma oranları ise benzerdi. Kötü redüksiyon nadir görülmesine rağmen kaynamama ile güçlü bir ilişki gösterdi ($p=0,004$).

Sonuç: Bu seride tespit yönteminin kaynama üzerindeki etkisi sınırlı görünürken, tedavi yükü açısından belirgin bir fark ortaya çıktı. Hook plak daha yüksek implant çıkarma gereksinimiyle ilişkiliydi; TightRope ise en düşük çıkarma yükünü gösterdi. Teknikten bağımsız olarak, kötü redüksiyon kaynamama açısından önemli bir radyografik uyarı işareti olarak öne çıktı. Bu bulgunun daha büyük serilerde doğrulanması gerekir.

Anahtar Kelimeler: distal klavikula, kırık, kaynama, implant çıkarılması

BEYOND UNION: RADIOGRAPHIC OUTCOMES AND IMPLANT REMOVAL BURDEN IN DISTAL CLAVICLE FRACTURES

ABSTRACT

Objective: To compare hook plate, anatomic plate, and TightRope fixation in distal clavicle fractures with respect to union and the subsequent need for implant removal, and to investigate the relationship between reduction quality and union.

Methods: A total of 49 patients who underwent surgical treatment between 2020 and 2026 were retrospectively evaluated. Radiographic union, reduction quality, wound problems, and implant removal were reviewed from medical records. Fisher-Freeman-Halton and Fisher exact tests were used for comparisons with low cell counts. The relationship between reduction and union was analyzed in an exploratory manner.

Results: Union rates were nearly identical across the three fixation methods, with no significant differences between groups. In contrast, implant removal was clearly dependent on the fixation method; removal for any reason was highest in the hook plate group and lowest in the TightRope group ($p=0.003$). Rates of removal due to complications were similar. Although poor reduction was uncommon, it showed a strong association with nonunion ($p=0.004$).

Conclusion: In this series, the effect of fixation method on union appeared limited, whereas a clear difference emerged in treatment burden. Hook plate fixation was associated with a higher need for implant removal, while TightRope showed the lowest removal burden. Regardless of technique, poor reduction stood out as an important radiographic warning sign for nonunion. This finding needs to be confirmed in larger series.

Keywords: distal clavicle, fracture, union, implant removal

BİLDİRİ NO / SUBMISSION NO
172C7464TÜR / TYPE
SözlüKONU / TOPIC
Sosyal Beşeri ve İdari Bilimler

ORCID: 0000-0002-0096-856X

SESSİZ İSTİFA ARAŞTIRMALARI ÜZERİNE SİSTEMATİK BİR İNCELEME

Arş. Gör. Dr. Büşra YİĞİT*¹¹ Sakarya* Corresponding Author: Büşra YİĞİT
busrayigit@sakarya.edu.tr

ÖZET

Sessiz istifa, çalışanın işten ayrılmadan görev tanımının ötesindeki gönüllü katkısını ve işe yönelik psikolojik yatırımını sınırlandırmasıyla ilişkili bir çalışma davranışdır. Bu çalışma, sessiz istifa ve kavramsal olarak ilişkili geri çekilme davranışlarına ilişkin literatürün genel yapısını sistematik olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Sistematik literatür taraması PRISMA çerçevesinde yürütülmüş, Web of Science veri tabanından elde edilen 253 çalışma analize dahil edilmiştir. Çalışmalar yayın yılı, dergi, araştırma yöntemi, veri toplama aracı, analiz yöntemi, örneklem özellikleri ve sessiz istifa ile birlikte incelenen değişkenler açısından değerlendirilmiştir. Bulgular, yayınların %79,4'ünün 2023-2026 döneminde gerçekleştirildiğini ve nicel araştırmaların (%78,3) baskın olduğunu göstermektedir. Çalışmaların %71,9'unda anket ve ölçekler kullanılmış; regresyon ve yapısal eşitlik modellemesi öne çıkan analiz teknikleri olmuştur. Araştırmalar özellikle sağlık ve eğitim sektörlerinde yoğunlaşmıştır. Sessiz istifa en sık işe adanmışlık ve çalışan bağlılığı, liderlik ve yönetici davranışları, tükenmişlik, stres ve iş talepleri ile işten ayrılma niyetiyle birlikte incelenmiştir. Bulgular, literatürde nicel ve öz bildirime dayalı araştırmaların ağırlığını ve belirli sektörlerdeki yoğunlaşmayı ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sessiz İstifa, İşten Çekilme, İşe Adanmışlık, Çalışan Bağlılığı, Sistematik Literatür Taraması, PRISMA

ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YAKLAŞIMIYLA GIDA LOJİSTİĞİNDE DİJİTAL TEKNOLOJİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Öğr. Gör. Ali Aygün YÜRÜYEN^{*1}, Prof. Dr. Alptekin ULUTAŞ²

¹ Ardahan Üniversitesi

² İnönü Üniversitesi

* Corresponding Author: Ali Aygün YÜRÜYEN
aliaygunyuruyen@ardahan.edu.tr

ÖZET

Gıda lojistiği, gıda ürünlerinin üretim noktasından nihai tüketiciye güvenli, kaliteli ve zamanında ulaştırılmasını sağlayan tedarik zincirinin kritik bir bileşenidir. Artan tüketici beklentileri, gıda güvenliği gereksinimleri ve sürdürülebilirlik hedefleri, gıda lojistiğinde dijital teknolojilerin kullanımını giderek daha önemli hale getirmektedir. Bu teknolojilerin sağladığı gerçek zamanlı veri paylaşımı, izlenebilirlik ve süreç optimizasyonu, lojistik operasyonlarının etkinliğini artırırken karar verme süreçlerini de desteklemektedir. Bu nedenle, dijital teknolojilerin çok sayıda teknik, ekonomik ve operasyonel kriter dikkate alınarak sistematik biçimde değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Bu çalışmada, gıda lojistiğinde kullanılan dijital teknolojilerin değerlendirilmesi ve önceliklendirilmesi amacıyla Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV) yaklaşımından yararlanılmıştır. Bu doğrultuda, kriter ağırlıklarının belirlenmesinde LOPCOW yöntemi, dijital teknoloji alternatiflerinin performanslarının değerlendirilmesi ve sıralanmasında ise WEDBA yöntemi uygulanmıştır. Analiz kapsamında Nesnelerin İnterneti (IoT), blok zinciri teknolojisi, büyük veri, otomasyon ve robotik ile bulut ve uç bilişim olmak üzere beş dijital teknoloji; operasyonel verimlilik, esneklik ve çeviklik, sürdürülebilirlik ve enerji verimliliği, gıda güvenliği ve izlenebilirliği, bilgilerin güvenilirliği ve doğruluğu, ölçüm ve analiz yeteneği, ölçeklenebilirlik ve birlikte çalışabilirlik, uygulama hızı ve pratik kabul ile yatırım ve işletme maliyetleri olmak üzere dokuz değerlendirme kriteri açısından incelenmiştir. Bulgular, ölçüm ve analiz yeteneği (C6) kriterinin en yüksek önem ağırlığına sahip olduğunu, uygulama hızı ve pratik kabul (C8) kriterinin ise en düşük ağırlık değerini aldığını göstermiştir. WEDBA yöntemi sonuçlarına göre, Nesnelerin İnterneti (IoT) (A1) en yüksek performans değerine ulaşarak gıda lojistiğinde en uygun dijital teknoloji alternatifi olarak belirlenmiştir. Elde edilen sonuçların, lojistik hizmet sağlayıcılarının dijital teknoloji yatırımlarına yönelik karar süreçlerine katkı sağlayacağı ve gıda tedarik zincirinin verimliliği, izlenebilirliği ve sürdürülebilirliğinin geliştirilmesine destek olacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gıda Lojistiği, ÇKKV, LOPCOW, WEDBA

EVALUATION OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN FOOD LOGISTICS USING A MULTI-CRITERIA DECISION-MAKING APPROACH

ABSTRACT

Food logistics is a critical component of the supply chain that ensures the safe, high-quality, and timely delivery of food products from the point of production to the end consumer. Rising consumer expectations, food safety requirements, and sustainability goals are making the use of digital technologies in food logistics increasingly important. The real-time data sharing, traceability, and process optimization provided by these technologies enhance the efficiency of logistics operations while also supporting decision-making processes. Therefore, systematically evaluating digital technologies, considering numerous technical, economic, and operational criteria, is crucial. This study utilizes the Multi-Criteria Decision Making (MCDM) approach to evaluate and prioritize digital technologies used in food logistics. Accordingly, the LOPCOW method was used to determine the criterion weights, and the WEDBA method was applied to evaluate and rank the performance of digital technology alternatives. The analysis includes five digital technologies: Internet of Things (IoT), blockchain technology, big data, automation and robotics, and cloud and edge computing. The study examined nine evaluation criteria: operational efficiency, flexibility and agility, sustainability and energy efficiency, food safety and traceability, reliability and accuracy of information, measurement and analysis capability, scalability and interoperability, speed of implementation and practical adoption, and investment and operating costs. The findings showed that the measurement and analysis capability criterion (C6) had the highest weighting, while the speed of implementation and practical adoption criterion (C8) had the lowest weighting. According to the WEDBA method results, the Internet of Things (IoT) (A1) achieved the highest performance value and was identified as the most suitable digital technology alternative in food logistics. It is assessed that the results obtained will contribute to the decision-making processes of logistics service providers regarding digital technology investments and will support the improvement of the efficiency, traceability, and sustainability of the food supply chain.

Keywords: Food Logistics, MCDM, LOPCOW, WEDBA

ORCID: 0000-0001-7489-1318

AKILLI ÜRETİMDE KALİTE TAHMİNİ VE SÜREÇ KARARLILIĞINA DAYALI BÜTÜNLEŞİK PERFORMANS ÖLÇÜMÜ

Dr. Öğr. Üyesi Caner TAÇOĞLU*¹¹ İzmir Ekonomi Üniversitesi* Corresponding Author: Caner TAÇOĞLU
caner.tacoglu@ieu.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma, akıllı üretimde tahmine dayalı kalite bilgisini gözlenen süreç kararlılığıyla bütünleştiren bir performans ölçüm yaklaşımı geliştirmektedir. Makine öğrenmesi çıktıların temel performans göstergelerine dönüştürülmesi, tahmin doğruluğunun yanında ölçüm geçerliliği, yorumlanabilirlik ve farklı üretim koşullarına aktarılabilirlik gerektirmektedir. Bu doğrultuda, Future Factories montaj hücresinin 2023 ve 2024 verilerindeki yaklaşık 1,26 milyon eşzamanlı zaman noktası, zamansal bilgi sızıntısını azaltmak ve üretim mantığıyla uyumlu değerlendirme yapmak amacıyla 423 üretim çevrimine dönüştürülmüştür. Rastgele Orman modelinden elde edilen kalite kaybı olasılıkları kaliteye uygunluk göstergesine dönüştürülmüş; bu gösterge çevrim süresi, tutucu davranışı, robot hareketi, konveyör davranışı ve güvenlik sürekliliğini kapsayan gözlenen kararlılık katmanıyla birleştirilmiştir. Tahmine dayalı ve gözlenen bileşenler, bütünleşik indeksin yorumlanabilirliğini korumak için ayrıca izlenmiştir. Ön işleme ve normal davranış referansları eğitim verileriyle belirlenmiş; değerlendirmede zamansal test kümeleri, yıllar arası aktarım testleri ve kesintisiz operasyon bloklarını ayrı tutan testler kullanılmıştır.

Birleştirilmiş zamansal test kümesinde model 0,859 doğruluk, 0,893 dengeli doğruluk, 0,800 F1, 0,948 ROC AUC ve 0,106 Brier skoru elde etmiştir. Döneme göre kalibre edilen bütünleşik indeks, kalite kayıplarını ayırt etmede yalnızca gözlenen kararlılık katmanına göre daha yüksek AUC sağlamıştır (0,945 ve 0,780). Gruplandırılmış permütasyon analizi, tutucu davranışı ve robot eklem hareketlerinin modelin tahminlerinde en etkili alt sistemler olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte, yıllar arası ve operasyon blokları temelindeki testler, aktarılabilirlik ve kalibrasyon sınırlılıklarını ortaya koymuştur. Bulgular, aynı üretim dönemi içindeki güçlü tahmin performansının farklı koşullarda geçerli ölçüm sağlamayı garanti etmediğini göstermektedir. Çalışma, yapay zeka temelli performans göstergelerinin üretim koşulları değiştikçe yeniden kalibre edilmesi ve model geçerliliğinin ölçüm geçerliliğinin bir parçası olarak değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akıllı üretim, performans ölçümü, yapay zeka, ölçüm geçerliliği, aktarılabilirlik

*INTEGRATED PERFORMANCE MEASUREMENT BASED ON QUALITY PREDICTION AND PROCESS STABILITY
IN SMART MANUFACTURING*

ABSTRACT

This study develops an integrated performance measurement approach combining predictive quality information with observed process stability in smart manufacturing. Transforming machine learning outputs into key performance indicators requires measurement validity, interpretability, and transportability alongside predictive accuracy. Using the 2023 and 2024 Future Factories assembly cell datasets, approximately 1.26 million synchronized time points were transformed into 423 production cycles to reduce temporal leakage and align evaluation with production logic. Quality-loss probabilities from a Random Forest model were converted into a quality conformance indicator and integrated with observed stability measures covering cycle duration, gripper behavior, robot motion, conveyor behavior, and safety continuity. Predictive and observed components were retained separately for interpretability. Preprocessing and normal operating baselines were determined using training data. Evaluation employed temporal holdouts, cross-year transfer tests, and complete-episode tests preserving contiguous operating episodes.

On the pooled temporal holdout, the model achieved an accuracy of 0.859, balanced accuracy of 0.893, F1 score of 0.800, ROC AUC of 0.948, and Brier score of 0.106. The period-calibrated integrated index improved quality-loss discrimination over the observed stability layer alone, achieving an AUC of 0.945 versus 0.780. Grouped permutation analysis identified gripper behavior and robot joint motion as the most influential predictive subsystems. However, cross-year and complete-episode tests revealed transportability and calibration limitations. Strong predictive performance within a production period therefore does not guarantee valid measurement under different conditions. The findings emphasize recalibration as production conditions change and establish model validity as an integral component of measurement validity.

Keywords: Smart manufacturing, performance measurement, artificial intelligence, measurement validity, transportability

ORCID:

ÖĞRETMEN ADAYLARININ MİLLİ EĞİTİM AKADEMİSİ'NE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Doç. Dr. Seval KOÇAK*¹¹ Uşak Üniversitesi* Corresponding Author: Seval KOÇAK
seval.kocak@usak.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, öğretmen adaylarının Millî Eğitim Akademisi'ne giriş ile Akademide alınacak eğitim sürecine yönelik görüşlerini ortaya koymaktır. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş ve veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Çalışma grubunu, yedi farklı anabilim dalında öğrenim gören 21 öğretmen adayı oluşturmuştur. Elde edilen veriler tematik analiz yoluyla incelenmiş ve iki ana temaya ulaşılmıştır. Birinci ana tema olan “Akademiye Giriş Kaygıları” kapsamında “atama kontenjanlarının azlığı” ve “sınava hazırlık sürecindeki belirsizlikler” alt temaları belirlenmiştir. Katılımcıların, Akademiye kabul edilme sürecinde kontenjanların sınırlı olmasını önemli bir kaygı kaynağı olarak gördükleri; sınavın kapsamı, hazırlanma süreci ve başarıya ilişkin belirsizliklerin ise kaygılarını artırdığı belirlenmiştir. İkinci ana tema olan “Akademide Alacakları Eğitim Sürecine İlişkin Kaygılar” altında ise “Akademi eğitimi süreci hakkındaki olumsuz haber ve algılar” ile “Akademi eğitimi sürecindeki geçim sıkıntıları” alt temalarına ulaşılmıştır. Sonuç olarak, öğretmen adaylarının Millî Eğitim Akademisi'ne ilişkin görüşlerinin yalnızca mesleğe kabul süreciyle değil, Akademideki eğitim süreçleri ve ekonomik boyutlarla da şekillendiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Millî Eğitim Akademisi, öğretmen adayları, Millî Eğitim Akademisi'ne ilişkin görüşler

PROSPECTIVE TEACHERS' VIEWS ON THE NATIONAL EDUCATION ACADEMY

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine prospective teachers' views regarding admission to the National Education Academy and the educational process they will undergo there. A qualitative research approach was adopted in the study, and data were collected using a semi-structured interview form. The study group consisted of 21 prospective teachers enrolled in seven different academic disciplines. The data obtained were analyzed using thematic analysis, resulting in the identification of two main themes. Under the first main theme, “Anxieties Regarding Admission to the Academy,” the subthemes “limited number of appointment quotas” and “uncertainties in the exam preparation process” were identified. It was determined that participants viewed the limited number of slots in the Academy admission process as a significant source of anxiety; uncertainties regarding the scope of the exam, the preparation process, and success further heightened their anxiety. Under the second main theme, “Anxieties Regarding the Educational Process at the Academy,” the subthemes “negative news and perceptions about the Academy's educational process” and “financial difficulties during the Academy's educational process” were identified. In conclusion, it was observed that teacher candidates' views regarding the National Education Academy are shaped not only by the professional admission process but also by the educational processes at the Academy and economic factors.

Keywords: National Education Academy, teacher candidates, views on the National Education Academy

ORCID: 0009-0000-9299-7562 | 0000-0003-4912-199X

UHEM ALTYAPISINDA AMİNO ASİT–GRAFEN YÜZEY ETKİLEŞİMLERİNİN PERİYODİK DFT HESAPLAMALARININ BAŞARIM VE UYGULANABİLİRLİK ANALİZİ

Ph.D. Cand. Mehmet Erdem SÖZBİR^{*1}, Doç. Dr. Berkay SÜTAY¹¹ İstanbul Teknik Üniversitesi Kimya Bölümü* Corresponding Author: Mehmet Erdem SÖZBİR
sozbir20@itu.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmada, yirmi proteinogenik amino asidin grafen yüzeyindeki adsorpsiyon davranışlarının periyodik yoğunluk fonksiyonel teorisi hesaplamalarıyla incelenmesi sürecinde Ulusal Yüksek Başarımli Hesaplama Merkezi (UHeM) altyapısının sağladığı başarımlı ve uygulanabilirlik avantajları değerlendirilmiştir. Hesaplamalar, 128 karbon atomundan oluşan 8×8 grafen süperhücresi üzerinde Quantum ESPRESSO kullanılarak yürütülmüştür. Triptofan–grafen sistemi için gerçekleştirilen 50 optimizasyon adımı, yerel iş istasyonunda 71 gün 6 saatte, UHeM Sarıyer düğümünde ise 6 gün 11 saatte gerçekleştirilmiştir. Böylece yaklaşık 11 kat hızlanma ve duvar saatinde %91 oranında azalma elde edilmiştir. Amino asit–grafen sistemlerinin yaklaşık 60 GB bellek gereksinimi, yerel iş istasyonunda hesaplamaları tek MPI süreciyle sınırlandırırken, UHeM üzerinde 28 MPI süreciyle yürütülmesine olanak sağlamıştır. Elde edilen sonuçlar, UHeM altyapısının yüksek bellek ve uzun hesaplama süresi gerektiren amino asit–grafen DFT çalışmalarını uygulanabilir bir zaman ölçeğine indirdiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: UHeM, yüksek başarımlı hesaplama, grafen, amino asit, periyodik yoğunluk fonksiyonel teorisi (DFT)

PERFORMANCE AND FEASIBILITY ANALYSIS OF PERIODIC DFT CALCULATIONS OF AMINO ACID–GRAPHENE SURFACE INTERACTIONS ON THE UHEM INFRASTRUCTURE

ABSTRACT

In this study, the performance and feasibility advantages provided by the National Center for High Performance Computing (UHeM) infrastructure were evaluated during the investigation of the adsorption behavior of twenty proteinogenic amino acids on the graphene surface using periodic density functional theory calculations. The calculations were performed using Quantum ESPRESSO on an 8×8 graphene supercell consisting of 128 carbon atoms. For the tryptophan–graphene system, 50 optimization steps were completed in 71 days and 6 hours on the local workstation, whereas the same calculation was completed in 6 days and 11 hours on the UHeM Sarıyer node. Thus, an approximately 11-fold speedup and a 91% reduction in wall-clock time were achieved. The approximately 60 GB memory requirement of the amino acid–graphene systems limited the calculations to a single MPI process on the local workstation, whereas 28 MPI processes could be used on UHeM. The results demonstrate that the UHeM infrastructure reduces amino acid–graphene DFT calculations requiring high memory and long computational times to a feasible timescale.

Keywords: UHeM, high-performance computing, graphene, amino acid, periodic density functional theory (DFT)

OKUL ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL UYUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİNDE İÇERİK KAPSAMI: KAVRAMSAL BİR ANALİZ

Ph.D. Cand. Ilyassova MİRANKUL^{*1}, Prof. Dr. Serhat ARSLAN², Doç. Dr. Tolkyn SLAMBEKOVA¹

¹ Eurasian National University

² Gazi University

* Corresponding Author: Ilyassova MİRANKUL
ilyassovamirankul@gmail.com

ÖZET

Araştırma, Walker ve Avant tarafından önerilen kavramsal analiz çerçevesi temelinde yürütülmüştür. Analizde sosyal uyum, okula uyum, birey-çevre uyumu, gelişimsel ve işlemsel yaklaşımlar ile eğitsel değerlendirme kuramına ilişkin kuramsal ve ampirik literatürden yararlanılmıştır. Analiz; sosyal uyum sürecinin uyum kaynaklarından ve belirli bir zamandaki uyum durumundan ayrıştırılmasına, ayrıca değerlendirme nesnesinin kuramsal içeriği ile değerlendirme aracının bileşenlerinin birbirinden ayrı olarak incelenmesine odaklanmıştır.

Kuramsal sentez sonucunda, okul öğrencilerinin sosyal uyumu, öğrencinin okulun sosyal-eğitsel çevresiyle etkileşimi içinde gerçekleşen dinamik bir süreç olarak tanımlanmıştır. Temel yapı ile uyum kaynakları ve belirli bir zamandaki uyum durumu kavramları arasında kavramsal bir ayrım yapılmıştır. Değerlendirmenin içerik kapsamı üç kuramsal alan üzerinden sınırlandırılmıştır: normatif-rol alanı, kişilerarası-grup alanı ve özne-konum alanı. Bu alanlar, değerlendirmede temsil edilmesi gereken içeriği tanımlamakla birlikte, değerlendirme aracının önceden belirlenmiş bir faktör yapısı olarak ele alınmamaktadır. Ayrıca akademik sonuçlar ile genel psikolojik özelliklerin sosyal uyumla ilişkili olmasının, bu değişkenleri otomatik olarak sosyal uyumun içsel içerik bileşenleri hâline getirmediği ortaya konmuştur.

Değerlendirme araçları geliştirilmeden önce sosyal uyumun içerik kapsamının kuramsal olarak açıklığa kavuşturulması, yapının içeriğinin yeterli biçimde temsil edilmesini sağlamak ve bileşenlerin, ölçütlerin ve göstergelerin daha sonraki işlemselleştirilmesi ve psikometrik olarak doğrulanması için kuramsal bir temel oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: sosyal uyum; okul öğrencileri; kavramsal analiz; okula uyum; değerlendirme.

THE CONTENT SCOPE OF ASSESSING SCHOOLSTUDENTS' SOCIALADJUSTMENT: A CONCEPTUAL ANALYSIS

ABSTRACT

This article aims to theoretically clarify the content scope of assessing schoolstudents' socialadjustment within the schoolcontext. Although socialadjustment is widely used in educationalresearch, its conceptualboundaries and its relationship with related concepts – such as schooladjustment, adaptability, and the state of adjustment – lack a unified interpretation. Diverse interpretations of these concepts can create challenges in defining the content of the assessment object.

The study was conducted based on the conceptualanalysis framework proposed by Walker and Avant. The analysis drew upon theoreticaland empiricalliterature concerning socialadjustment, schooladjustment, person-environment fit, developmentaland transactionalperspectives, and educationalassessment theory. The analysis focused on distinguishing the process of socialadjustment from adaptive resources and the state of adjustment at a given time, as well as separately examining the theoreticalcontent and the components of the assessment tool. As a result of theoreticalsynthesis, the socialadaptation of schoolchildren was defined as a dynamic process of interaction between the student and the school's socio-educationalenvironment. A conceptualdistinction was made between the core construct and the concepts of adaptive resources and the state of adaptation at a given point in time. The content scope of the assessment was delineated through three theoreticaldomains: normative-role, interpersonal-group, and subject-positional. While these domains define the content to be represented in the assessment, they are not viewed as a predetermined factor structure for the assessment tool. Furthermore, it was established that the association of academic outcomes and generalpsychologicalcharacteristics with socialadaptation does not automatically render them intrinsic content components of socialadaptation itself.

Theoretically clarifying the content scope of socialadaptation prior to developing assessment tools ensures adequate coverage of the construct's content and establishes a theoreticalfoundation for the subsequent operationalization and psychometric validation of components, criteria, and indicators.

Keywords: Social adaptation; schoolchildren; conceptualanalysis; school adaptation; assessment.

ORCID: 0000-0002-1200-0652

BİR BAĞLAMIN TASARIMI, ÜRETİMİ VE DENEYSEL AKUSTİK KARAKTERİZASYONU: FREKANS SPEKTRUMU VE ZARF ANALİZİ

Dr. Öğr. Üyesi Filiz GÜRER YÜCEL*¹¹ Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi* Corresponding Author: Filiz GÜRER YÜCEL
filizyucel@mgu.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma kapsamında, bir bağlamanın tasarım ve üretim sürecine dair bilgiler sunarak bir bağlama üretilmiş ve üretilen bağlamanın temel akustik özellikleri, frekans spektrumu ile zarf yapısı üzerinden analiz edilmiştir. Çalışmanın amacı, belirlenen ölçütler doğrultusunda üretilen kısa saplı bir bağlamanın yapısal özellikleri ile üretim aşamalarını belgelemek ve bu bağlamadan alınan ses kayıtları üzerinden yapılan analizler sayesinde frekans spektrumu ile zarf yapısı hakkında bilgi edinmektir. Bu amaç doğrultusunda ilk olarak, üretilecek bağlamanın tasarımı yapılmış ve temel kriterler tanımlanmıştır. Bağlama bileşenlerinin geometrik ölçüleri ile bu bileşenlerin yapımında kullanılacak malzemeler belirlenmiştir. Üretim sürecinde gerçekleştirilen işlemler sırasıyla açıklanmış ve her aşama, fotoğraflanarak belgelenmiştir. Yapımı tamamlanan bağlamanın akustik özelliklerinin incelenebilmesi amacıyla stüdyo ortamında tekrarlı ses kayıtları alınmıştır. Bağlamanın karar sesi üzerinden yapılan akustik analizlerde, frekans spektrumu ve zarf yapısı gibi temel akustik özellikler incelenmiştir. Sinyallerin temel frekansı ve harmonik yapısı hakkında bilgi elde etmek amacıyla FFT (Fast Fourier Transform) analizi yapılmıştır. Çalışma kapsamında bağlamanın akustik karakterini ortaya koymaya yönelik elde edilen veriler ile bu verilerin bağlamanın tınısı üzerindeki etkileri genel olarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bağlama yapımı, bağlama akustiği, frekans spektrumu, zarf analizi

DESIGN, CONSTRUCTION, AND EXPERIMENTAL ACOUSTIC CHARACTERIZATION OF A BAGLAMA: FREQUENCY SPECTRUM AND AMPLITUDE ENVELOPE ANALYSIS

ABSTRACT

Within the scope of this study, a baglama was constructed based on information regarding its design and construction process, and its fundamental acoustic characteristics were analyzed in terms of its frequency spectrum and amplitude envelope. The aim of this study is to document the structural characteristics and construction stages of a short-necked baglama produced according to predefined criteria and to investigate its frequency spectrum and amplitude envelope through analysis of recorded sounds. To this end, the baglama was first designed and its main design criteria were defined. The geometric dimensions of its components and the materials used in their construction were specified. The construction process was then described step by step, with each stage documented photographically. To investigate the acoustic properties of the completed baglama, repeated sound recordings were made in a studio environment. Acoustic analyses of the baglama's tonic note focused on fundamental acoustic characteristics, including its frequency spectrum and amplitude envelope. FFT (Fast Fourier Transform) analysis was performed to obtain information about the fundamental frequency and harmonic structure of the signals. The resulting data were used to characterize the acoustic properties of the baglama, and their implications for its timbre were evaluated.

Keywords: Baglama construction, baglama acoustics, frequency spectrum, amplitude envelope analysis

ORCID:

GÖRME YETERSİZLİĞİNDEN ETKİLENMİŞ ÇOCUĞU OLAN VELİLERİN DESTEK HİZMETLERİNE ERİŞİM DENEYİMLERİNİN İNCELENMESİ

Ma.St Emine GÜLER TURAN*, Doç. Dr. Tamer KARAKOÇ¹¹ Gazi Üniversitesi* Corresponding Author: Emine GÜLER TURAN
guleremine28069@gmail.com

ÖZET

Özel gereksinimli bireyler içinde yer alan görme yetersizliğinden etkilenmiş çocuklar; yalnızca görsel bilgiye erişimde değil, eğitim, bakım, bağımsız yaşam becerileri ve toplumsal katılım süreçlerinde de çok boyutlu desteğe gereksinim duymaktadır (Küçüközyiğit vd., 2021; Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018). Görme yetersizliğinden etkilenmiş bir çocuğa sahip olmak; tanı sürecinden itibaren ailelerin duygusal, eğitsel, sosyal ve ekonomik alanlarda çeşitli güçlüklerle karşılaşmasına yol açmaktadır (Akandere vd., 2009; Özaydın vd., 2021). Bu süreçte ailelerin güçlendirilmesi ve çocuğun gelişiminin desteklenmesi, eğitim, sağlık, sosyal hizmet ve psikolojik danışmanlık gibi destek mekanizmalarının eş güdümlü biçimde sunulmasını zorunlu kılmaktadır (Guralnick, 2005; Piştav Akmeşe vd., 2023). Ancak destek hizmetlerinin farklı kurumlar tarafından parçalı biçimde yürütülmesi; ailelerin doğru bilgiye ulaşma, uygun kuruma yönlendirilme ve hizmet sürekliliğini sağlama süreçlerinde engellerle karşılaşmasına neden olabilmektedir (ASPB, 2013; Enoch vd., 2022). Bu bağlamda araştırmanın amacı, görme yetersizliğinden etkilenmiş çocuğu olan velilerin destek hizmetlerine erişim süreçlerindeki deneyimlerini, karşılaştıkları güçlükleri ve gereksinimlerini derinlemesine incelemektir.

Araştırma, bireylerin yaşanmış deneyimlerini ve bu deneyimlere yükledikleri anlamları ortaya koymaya imkân tanıyan nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kapsamında yürütülecektir (Tekindal & Uğuz Arsu, 2020; Yıldırım & Şimşek, 2021). Çalışma grubunu, amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilecek ve Ankara ilinde yaşayan, çocuğu resmi olarak görme yetersizliği tanısı almış 15 velinin oluşturması planlanmaktadır. Verilerin, ilgili alanyazın ve uzman görüşleri doğrultusunda geliştirilecek yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla yüz yüze toplanması hedeflenmektedir. Elde edilen veriler, anlam birimlerinin, kategorilerin ve temaların belirlenmesi amacıyla içerik analizi yöntemi kullanılarak çözümlenecektir (Alanka, 2024; Yıldırım & Şimşek, 2021). Araştırma sonucunda velilerin tanı ve yönlendirme aşamalarında bilgiye erişim sınırlılıkları, kurumlar arası koordinasyon yetersizlikleri, bürokratik engeller ve psikososyal-ekonomik destek gereksinimlerine ilişkin deneyimlerinin ortaya konulması beklenmektedir. Çalışmanın, görme yetersizliği alanında erken yönlendirme süreçlerinin güçlendirilmesi, hizmetlerin parçalı yapıdan çıkarılarak kurumlar arası eş güdümün sağlanması ve aile merkezli destek modellerinin yaygınlaştırılmasına yönelik uygulamaya dönük öneriler sunması hedeflenmektedir.

Kaynakça

- Akandere, M., Acar, M., & Baştuğ, G. (2009). Zihinsel ve fiziksel engelli çocuğa sahip anne ve babaların yaşam doyumu ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22), 23–32.
- Alanka, D. (2024). Nitel bir araştırma yöntemi olarak içerik analizi: Teorik bir çerçeve. *Kronotop İletişim Dergisi*, 1(1), 64–84. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2013). Destek özel eğitim hizmetlerinin verimliliğinin araştırılması projesi (DESÖP). Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
- Enoch, J., Dickinson, C., Potts, J., & Subramanian, A. (2022). An exploratory study on support for caregivers of people with vision impairment in the UK. *Ophthalmic and Physiological Optics*, 42(4), 858–871. <https://doi.org/10.1111/opo.12989>
- Guralnick, M. J. (Ed.). (2005). *The developmental systems approach to early intervention*. Paul H. Brookes Publishing.
- Küçüközyiğit, M. S., Aslan, C., & Yalçın, G. (2021). Görme yetersizliği olan çocuğa sahip ailelerin gereksinimlerinin belirlenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 10(3), 1214–1239. <https://doi.org/10.30703/cije.833902>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği. *Resmî Gazete* (Sayı: 30471).
- Özaydın, L., Karaçul, F. E., Kayhan, N., Büyüköztürk, Ş., Karahan, S., & Simeonsson, R. J. (2021). Assessing needs of parents with children with disabilities in Turkey. *Psycho-Educational Research Reviews*, 10(3), 255–267.
- Piştav Akmeşe, P., Işıkoğan Uğurlu, N., & Kayhan, N. (2023). Görme yetersizliği olan çocuk annelerinin özel eğitim hizmetlerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 223–252. <https://doi.org/10.47140/kusbder.1394226>
- Tekindal, M., & Uğuz Arsu, Ş. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufuk Ötesi Bilim Dergisi*, 20(1), 153–172.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Seçkin Yayıncılık.

Anahtar Kelimeler: Görme Yetersizliği, Destek Hizmetleri, Hizmetlere Erişim, Ebeveyn Deneyimleri, Özel Eğitim.

ORCID: 0000-0001-8598-9185

SURÛRÎ'NİN ACÂ'İBÜ'L-MAHLÛKÂT GARÂ'İBÜ'L-MEVCÛDÂT'INDAKİ (LIBRARY OF CONGRESS G93.Q3185 1553) TASVİRLERİ

Ma.St Fırat KAVUŞTUM*, Doç. Dr. Semiha ALTIER¹¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi* Corresponding Author: Fırat KAVUŞTUM
firatkavustum17@gmail.com

ÖZET

Washington'daki Library of Congress koleksiyonunda G93.Q3185 1553 numarayla kayıtlı bulunan Surûrî'nin (1491-1562) Acâ'ibü'l-Mahlûkât ve Garâ'ibü'l-Mevcûdât adlı eseri, bu çalışmanın temel konusunu oluşturmaktadır. Zekeriya el-Kazvî'nin (ö. 1283) kozmografya geleneği içerisinde şekillenen eseri tercüme eden Surûrî, çalışmasını Kanûnî Sultan Süleyman (1494-1566) döneminde, Şehzade Mustafa'nın (1515-1553) isteği üzerine hazırlamıştır. Bu yönüyle eser, 16. yüzyıl Osmanlı kültür ve sanat ortamında kozmografya, tabiat bilgisi ve olağanüstü varlıkların ele alındığı önemli kaynaklardan biri olmuştur. Çalışmada, nüshada yer alan minyatürlerden seçilen örnekler üzerinden metin-tasvir ilişkisi ve ikonografik özellikler incelenmiştir. Kozmolojik ve mitolojik unsurlar belirli başlıklar altında sınıflandırılmıştır. Bu unsurların görsel olarak nasıl kurgulandığı ve metindeki anlatıyla nasıl bir ilişki kurduğu üzerinde durulmuştur. Ayrıca figürlerin biçimsel özellikleri, kompozisyon içerisindeki konumları ve tasvir anlayışları anlatılmıştır. Böylece Surûrî nüshasının Osmanlı geleneğindeki yeri ele alınmıştır. Araştırmanın bir diğer aşamasında, G93.Q3185 1553 numaralı nüshadaki tasvirler farklı dönemlere ait Acâ'ibü'l-Mahlûkât nüshalarıyla karşılaştırılmıştır. Erken ve geç dönem örnekleri üzerinden benzer konuların ele alınış biçimleri ve üslup özellikleri değerlendirilmiştir. Bu karşılaştırma sonucunda, erken dönem nüshalarında bazı olağanüstü varlıkların henüz tasvir edilmediği ve yalnızca metin aracılığıyla aktarıldığı görülmüştür. Daha sonraki dönemlerde ise bazı unsurların görsel olarak yeniden ele alındığı ve farklı tasvir anlayışlarıyla işlendiği tespit edilmiştir. Sonuç olarak, Surûrî nüshasındaki minyatürlerin yalnızca metni görselleştirmekle sınırlı kalmadığı görülmektedir. Tasvirler, dönemin kozmolojik ve mitolojik anlayışına ilişkin görsel veriler de sunmaktadır. Metinle kurulan ilişki, figürlerin biçimsel özellikleri ve kompozisyon düzenleri birlikte değerlendirildiğinde, nüshanın 16. yüzyıl Osmanlı minyatür sanatında kozmolojik ve mitolojik konuların ele alınışına dair önemli bilgiler içermektedir. Farklı nüshalarla yapılan karşılaştırmalarda aynı varlık ve konuların farklı dönemlerde değişen görsel anlayışlarla yorumlandığı sonucuna varılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Acâ'ibü'l-Mahlûkât, Sururi, Osmanlı Minyatür Sanatı, Mitolojik Varlıklar, İkonografi, Yazma Eser

ORCID: 0009-0000-1627-2500 | 0000-0003-4004-1643

BİR ÖĞRENME DENEYİMİ OLARAK ETKİLEŞİMLİ SANAT VE KAMUSAL PEDAGOJİ

Ma.St Hatice İrem YALÇIN¹, Prof. Dr. Osman ÇAYDERE¹¹ Gazi Üniversitesi* Corresponding Author: Hatice İrem YALÇIN
iremyalcin002@gmail.com

ÖZET

Özet: Bu araştırma, öğrenmenin okul sınırlarında kalmayıp kamusal alanda da devam etmekte olan kesintisiz bir süreci kapsadığı esastan hareketle, etkileşimli sanat pratiklerinin bir eğitim içeriği olarak kullanılabilirliğini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, eğitimi hayatın kendisine dönüştüren bütüncül öğrenme anlayışıyla ve kamusal pedagoji perspektifiyle, kamusal sanatın deneyimsel ve duyuşsal niteliğini değerlendirmektedir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama yöntemi olarak literatür taraması ve doküman incelemesi teknikleri kullanılmıştır. Çalışma grubu olarak, izleyici katılımını merkeze alan, bireyi zihinsel ve bedensel olarak eserin bir parçası hâline getiren belli başlı etkileşimli kamusal sanat uygulamaları ele alınmıştır. Elde edilen bulgular, sanat eseriyle doğrudan kurulan etkileşimin, bilgi ve insan ilişkisini edilgen süreçten çıkarıp yaşanılan sahici bir tecrübeye dönüştürdüğünü göstermektedir. Öğrenmenin bu şekilde deneyimselleşmesinin, farklı katılımcılar açısından etkili ve bağlamsal bir öğrenme deneyimi oluşturma potansiyeli taşıdığı görülmüştür. Çalışmanın sonucunda, sanat yoluyla sağlanan etkileşimsel öğrenmenin, kentsel mekânlarda kesintisiz bir biçimde sürdürülmesinin önemi vurgulanmıştır. Bununla birlikte, kamusal alanlardaki katılımcı sanat pratiklerinin, yaşam boyu öğrenme deneyimini şekillendirmede son derece etkili ve geçerli bir eğitim içeriği olduğu; ayrıca bu pratiklerin kamusal pedagoji literatürüne yenilikçi bir uygulama zemini sunduğu ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sanat Eğitimi, Etkileşimli Sanat, Kamusal Pedagoji, Deneyimsel Öğrenme, Kamusal Alan.

INTERACTIVE ART AND PUBLIC PEDAGOGY AS A LEARNING EXPERIENCE

ABSTRACT

Abstract: This research aims to examine the usability of interactive art practices as educational content, based on the premise that learning is an uninterrupted process that continues beyond school boundaries in the public sphere. The study evaluates the experiential and affective nature of public art through a holistic understanding of learning that transforms education into life itself and from the perspective of public pedagogy. A qualitative research method was used. Literature review and document analysis techniques were used as data collection methods. As the study group, prominent interactive public art practices that place audience participation at the center and make individuals mentally and physically part of the artwork were examined. The findings show that direct interaction with the artwork transforms the relationship between knowledge and the individual from a passive process into an authentic lived experience. It was observed that experiential learning has the potential to create an effective and contextual learning experience for different participants. The study emphasizes the importance of sustaining interactive learning through art in urban spaces. Furthermore, participatory art practices in public spaces were found to be effective educational content in shaping lifelong learning experiences and to provide an innovative application ground for the literature on public pedagogy.

Keywords: Art Education, Interactive Art, Public Pedagogy, Experiential Learning, Public Space."

ORCID: 0000-0001-7488-365X

KOBİ'LERDE STRATEJİK ÖNCELİKLENDİRME VE YEŞİL DÖNÜŞÜM: KAYNAK KISITLARI ALTINDA BİR KAVRAMSAL MODEL

Dr. Öğr. Üyesi Yunus FURUNCU*¹¹ Kocaeli Üniversitesi* Corresponding Author: Yunus FURUNCU
yunus.furuncu@kocaeli.edu.tr

ÖZET

Amaç: Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde yeşil dönüşüm, sınırlı finansman, yönetici zamanı ve teknik bilgi nedeniyle yatırım seçenekleri arasında stratejik tercih yapılmasını gerektirir. Bu çalışmanın amacı, KOBİ'lerin kaynak kısıtları altında yeşil dönüşüm projelerini hangi ölçütlerle ve hangi sırayla değerlendirebileceğini açıklayan bir kavramsal model geliştirmektir.

Yöntem: Çalışma, doğal kaynak temelli yaklaşımı, dinamik yetenekleri ve kaynak orkestrasyonunu birleştiren kuramsal sentez yaklaşımına dayanmaktadır. Amaçlı seçilmiş 35 kaynak; kuramsal açıklama, KOBİ bağlamı, sürdürülebilir iş modelleri ve yöntem katkısı açısından değerlendirilmiştir. Kavramların rolleri ayrıştırılmış, kuramların tamamlayıcı açıklamaları eşleştirilmiş ve bu eşleştirmelerden dört koşullu önerme türetilmiştir. Çalışmada ampirik veri toplanmamış ve önermeler sınanmamıştır.

Bulgular: Kavramsal çözümleme, proje önceliği, uygulama hazırlığı, proje tamamlanması ve gerçekleşen çevresel sonuçların ayrı değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Geliştirilen model; zorunlu çevresel uyum yükümlülüklerinin isteğe bağlı yatırımlardan ayrıştırılmasını, isteğe bağlı projelerin çevresel katkı, stratejik uyum, uygulanabilirlik ve öğrenme potansiyeli bakımından değerlendirilmesini ve tamamlayıcı kaynakların aşamalı olarak tahsis edilmesini önermektedir. Dört önerme, açık karar ölçütlerinin, kaynak tamamlayıcılığının, pilot sonuçlarından öğrenmenin ve değerlendirme ufkunun karar ve uygulama süreçleriyle beklenen ilişkilerini açıklamaktadır. Bu çıktılar, ampirik olarak doğrulanmış bulgular değil, sınanabilir kuramsal beklentilerdir.

Sonuç: KOBİ'lerde yeşil dönüşüm önceliklerinin yalnızca kısa vadeli geri ödeme süresine göre belirlenmemesi; çevresel sorumluluklar, kaynak kapasitesi ve öğrenme olanaklarıyla birlikte değerlendirilmesi önerilmektedir. Model, bütün işletmeler için aynı yatırım sırasını öngörmeden, proje seçimi ile uygulama kapasitesini ilişkilendiren ve gelecekte karşılaştırmalı vaka araştırmalarıyla sınanabilecek bir karar çerçevesi sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Stratejik önceliklendirme, yeşil dönüşüm, KOBİ, dinamik yetenekler, kaynak orkestrasyonu

STRATEGIC PRIORITIZATION AND GREEN TRANSFORMATION IN SMES: A CONCEPTUAL MODEL UNDER RESOURCE CONSTRAINTS

ABSTRACT

Purpose: Green transformation in small and medium-sized enterprises (SMEs) requires strategic choices among investment alternatives because financial resources, managerial time, and technical knowledge are limited. This study aims to develop a conceptual model explaining the criteria and sequence SMEs can use to evaluate green transformation projects under resource constraints.

Method: The study adopts a theory synthesis approach integrating the natural-resource-based view, dynamic capabilities, and resource orchestration. Thirty-five purposively selected sources were evaluated for their contributions to theoretical explanation, the SME context, sustainable business models, and methodological design. The roles of the concepts were distinguished, complementary theoretical explanations were aligned, and four conditional propositions were derived. No empirical data were collected, and the propositions were not tested.

Findings: The conceptual analysis indicates that project priority, implementation readiness, project completion, and realized environmental outcomes should be assessed separately. The proposed model distinguishes mandatory environmental compliance obligations from discretionary investments, evaluates discretionary projects in terms of environmental contribution, strategic fit, implementation feasibility, and learning potential, and proposes the staged allocation of complementary resources. Four propositions explain the expected relationships of explicit decision criteria, resource complementarity, learning from pilot results, and evaluation horizons with decision-making and implementation processes. These outputs represent testable theoretical expectations rather than empirically validated findings.

Conclusion: Green transformation priorities in SMEs should be assessed beyond short-term payback periods by considering environmental responsibilities, resource capacity, and learning opportunities. Without prescribing a uniform investment sequence for all firms, the model links project selection to implementation capacity and provides a decision framework that can be tested through future comparative case research.

Keywords: Strategic prioritization, green transformation, SMEs, dynamic capabilities, resource orchestration

ORCID:

HAYAT BOYU ÖĞRENEN OLARAK YETİŞKİMLERİN TEMEL YAPAY ZEKA EĞİTİMİNE BAKIŞI: BİR DURUM ÇALIŞMASI

Prof. Dr. Mehmet Akif OCAK*, Araştırmacı Bekir TURAN¹

¹ Gazi Üniversitesi

* Corresponding Author: Mehmet Akif OCAK
maocak@gazi.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; hayat boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi bağlamında, ileri yaştaki 6 kadın ve 14 erkekte oluşan 20 kurumsal yöneticiye yönelik olarak kurgulanan 6 haftalık, toplam 12 saatlik uygulamalı "Temel Yapay Zeka, Araçların Kullanımı ve Yapay Zeka Okuryazarlığı" eğitim programının; katılımcıların yapay zeka teknolojilerine yönelik tutumları, öz yeterlik düzeyleri, teknoloji kabulü ve adaptasyon süreçleri ile yönetsel karar alma bakış açıları üzerindeki etkilerini incelemektir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması deseniyle tasarlanmıştır. Eğitsel müdahale süreci, ADDIE öğretim tasarımı modeli ve Malcolm Knowles'ın andragojik ilkeleri doğrultusunda yapılandırılmıştır. Eğitim müfredatı; yapay zekayı bilişsel büyüden arındırma, prompt mühendisliği, veri analitiği ve karar destek sistemleri, görsel ve sunum otomasyonu, yapay zeka etiği ve halüsinasyon yönetimi ile yönetsel vaka uygulamalarını kapsamaktadır. Veriler, 6 haftalık eğitimin ardından gerçekleştirilen 6 açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanacak ve MAXQDA yazılımı kullanılarak nitel içerik analizine tabi tutulacaktır. Araştırmanın beklenen sonuçları; uygulanan andragojik müdahalenin ileri yaş grubundaki yöneticilerin teknolojik kaygılarını belirgin biçimde azaltacağını, öz yeterlik ve yapay zeka okuryazarlığı düzeylerini yükselteceğini ve bu araçları yönetsel kararlarda tamamlayıcı bilişsel ortak olarak işlevsel kılacaklarını göstermektedir. Bu çalışma, literatürde sınırlı olan ileri yaş gruplarının yapay zeka adaptasyonuna ilişkin somut ampirik veriler sunması ve yetişkin eğitimi kurumlarına yol gösterecek andragojik bir yapay zeka eğitimi modeli ortaya koyması bakımından özgün bir değere sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Yetişkin Eğitimi, Hayat Boyu Öğrenme, Yapay Zeka Okuryazarlığı, Andragoji, İleri Yaş Grubu Öğrenenler, Yönetsel Adaptasyon, Teknoloji Kabulü ve Öz Yeterlik, Eğitsel Müdahale, Eğitimde Yapay Zeka, Üretken Yapay Zeka

ORCID: 0000-0002-4139-0143

HİBRİT POZİTRON EMİSYON TOMOGRAFİ (PET-BT) ÇEKİMLERİNDE METAL ARTEFAKT AZALTMA (MAR) TEKNOLOJİSİNİN TEKNİSYEN RADYASYON MARUZİYETİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Ma.St Buse FERAH KARAMAN*¹¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi* Corresponding Author: Buse FERAH KARAMAN
23281393@stu.omu.edu.tr

ÖZET

Pozitron Emisyon Tomografisi-Bilgisayarlı Tomografi (PET-BT), fonksiyonel ve anatomik bilgiyi bir arada sunması nedeniyle özellikle onkolojik görüntülemelerde yaygın olarak kullanılan hibrit bir görüntüleme yöntemidir. PET-BT incelemelerinde metalik implant ve protezler, görüntü kalitesini olumsuz etkileyebilen metal artefaktlara neden olabilmektedir. Bu artefaktların azaltılması amacıyla kullanılan Metal Artefakt Azaltma (MAR) teknolojisinin görüntüleme sürecindeki etkilerinin yanı sıra teknisyen radyasyon maruziyeti ile ilişkisinin değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Bu çalışmada, PET-BT çekimlerinde MAR teknolojisinin kullanıldığı ve kullanılmadığı protokollerde teknisyen radyasyon maruziyetinin karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Çalışma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi Nükleer Tıp Anabilim Dalı PET-BT Ünitesinde gerçekleştirilmiştir. Çalışmada GE Discovery IQ Gen 2 PET-BT cihazı kullanılmış ve toplam 166 hastaya ait veriler değerlendirilmiştir. Hastaların 83'ü MAR kullanılan, 83'ü ise MAR kullanılmayan çekim grubunda yer almıştır. Teknisyen radyasyon maruziyeti, OSL tip kişisel dozimetreler kullanılarak Hp(10) ve Hp(0,07) kişisel doz eşdeğerleri üzerinden değerlendirilmiştir. Hasta boy ve kilo verilerinin gruplar arasındaki karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t-testi ve Mann-Whitney U testi kullanılmış, istatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir.

MAR'lı grupta ortalama boy $166,51\pm9,00$ cm, MAR'sız grupta $167,04\pm9,45$ cm olarak bulunmuş ve gruplar arasında boy açısından istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($t=-0,379$; $p=0,705$). Vücut ağırlığı açısından da gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($U=2934,00$; $Z=-1,650$; $p=0,099$). Teknisyen dozimetre ölçümlerinde Hp(10) değeri MAR'lı çekimlerde $0,20$ mSv, MAR'sız çekimlerde $0,15$ mSv olarak belirlenmiştir. Hp(0,07) değeri ise MAR'lı çekimlerde $0,21$ mSv, MAR'sız çekimlerde $0,13$ mSv olarak ölçülmüştür. Buna göre MAR'lı çekimlerde Hp(10) değeri $0,05$ mSv (%33,3), Hp(0,07) değeri ise $0,08$ mSv (%61,5) daha yüksek bulunmuştur. Her iki grup için teknisyen dozimetresinden yalnızca birer toplam ölçüm elde edilmesi nedeniyle doz değerleri açısından istatistiksel anlamlılık testi uygulanmamıştır.

Sonuç olarak, çalışma koşullarında MAR kullanılan PET-BT çekimlerinde ölçülen teknisyen radyasyon maruziyeti değerleri MAR kullanılmayan çekimlere göre daha yüksek bulunmuştur. Bununla birlikte, bu farklılık MAR teknolojisinin doğrudan doz artırıcı etkisi olarak yorumlanmamalıdır. Sonuçların değerlendirilmesinde ^{18}F -FDG aktivitesi, BT çekim parametreleri, görüntüleme kapsamı gibi maruziyeti etkileyebilecek değişkenlerin birlikte ele alınması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: PET-BT'de görüntü kalitesi, MAR teknolojisinin gelişimi, Metal artefakt azaltma, Teknisyenlerin MAR kullanımında aldığı radyasyon maruziyeti.

ORCID:

ERKEN DÖNEM TRAMVATİK YAŞANTILARIN ROMANTİK İLİŞKİLERDE GÜVENSİZ BAĞLANMA ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE TEHDİT ALGISININ ARACI ROLÜ

Araştırmacı Büşra SATAR*¹¹ İstanbul Altınbaş Üniversitesi* Corresponding Author: Büşra SATAR
busrasatar02@gmail.com

ÖZET

Erken dönem travmatik yaşantılar; çocukluk çağında maruz kalınan fiziksel, duygusal, cinsel istismar ve ihmal süreçlerini kapsayan ve bireyin psikolojik gelişimi ile yetişkinlik dönemi ilişkisel dinamikleri üzerinde kalıcı izler bırakan olumsuz deneyimlerdir. John Bowlby'nin İçsel Çalışan Modeller kuramsal çerçevesi doğrultusunda, çocukluk döneminde bakım verenlerle kurulan bağlar ve maruz kalınan travmatik süreçler, bireyin kendilik değerini ve ötekileri algılama biçimini şekillendirmektedir. Travmatik geçmişe sahip bireylerde gelişen olumsuz zihinsel şemalar, çevresel ve ilişkisel uyarıcıların "tehdit edici ve tehlikeli" olarak değerlendirilmesine (bilişsel tehdit algısı) yol açabilmektedir. Romantik ilişkiler, yüksek düzeyde duygusal yakınlık ve bağımlılık gerektiren yapısı nedeniyle bu tehdit algısının en belirgin şekilde aktive olduğu alanlardan biridir. Erken dönem travmalarının doğrudan etkisinden ziyade, travma sonrası gelişen bilişsel tehdit algısının, yetişkinlikte romantik partnerle kurulan bağın niteliğini etkileyerek kaygılı ve kaçınan bağlanma boyutlarını tetiklediği düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, erken dönem travmatik yaşantıların yetişkinlik dönemi romantik ilişkilerindeki güvensiz bağlanma boyutları (kaygılı ve kaçınan bağlanma) üzerindeki etkisini incelemek ve bu ilişkide bilişsel tehdit algısının aracı rolünü ortaya koymaktır. Nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinde tasarlanan çalışmanın örneklemini, romantik ilişki deneyimi olan yetişkin bireyler oluşturmaktadır. Veriler; Sosyodemografik Bilgi Formu, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği - Kısa Form (ÇÇTÖ-KF), Bilişsel Tehdit Algısı Ölçeği ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II (YİYE-II) kullanılarak çevrimiçi ortamda toplanacaktır. Verilerin analizinde SPSS eklentisi olan Hayes PROCESS Macro kullanılarak aracılık (mediation) analizleri gerçekleştirilecektir. Elde edilecek bulguların, çocukluk çağı travmalarının doğrudan etkisinden ziyade travma sonrası gelişen bilişsel şemaların bağlanma üzerindeki dolaylı mekanizmasını açıklayarak literatüre katkı sağlaması ve travma odaklı bireysel ile çift terapilerinde klinik müdahale hedeflerinin belirlenmesine ışık tutması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocukluk Çağı Travmaları; Romantik İlişkiler; Güvensiz Bağlanma; Bilişsel Tehdit Algısı; İçsel Çalışan Modeller

Anahtar Kelimeler: Çocukluk Çağı Travmaları, Romantik İlişkiler, Güvensiz Bağlanma, Bilişsel Tehdit Algısı, İçsel Çalışan Modeller

ORCID: 0000-0002-6231-3921

YEŞİL ÖRGÜTSEL DAVRANIŞ KAVRAMININ R STUDIO İLE BİBLİYOMETRİK ANALİZİ

Doç. Dr. Gül GÜN*

¹ Munzur Üniversitesi* Corresponding Author: Gül GÜN
gulgun@munzur.edu.tr

ÖZET

Yeşil davranış, kurumda çevresel sürdürülebilirlik ve çevresel sürdürülebilirliğe katkıda bulunan çevre yanlısı davranışlardır. Kişilerin bireysel olarak ekosisteme katkıda bulunmak adına sergiledikleri davranışlardır. Çevreye duyarlı ya da çevre yanlısı davranış, çevreye olabildiğince az zarar veren, hatta çevre için fayda sağlayan davranışlardır. Yeşil (çevreci) davranış, çevre yanlısı davranışın spesifik bir türü olarak tanımlanmaktadır. Yeşil (çevreci) davranış; su, kaynakların verimli kullanımı, atıkların azaltılması, enerji tasarrufu ve geri dönüşümde olduğu gibi çevreyi korumaktır. Yeşil davranışların yansımaları ise; atık azaltma, maliyet tasarrufu, çalışanların rekabet avantajı ve çevreye fayda şeklinde görülebilir. Bir başka tanıma göre ise, kurumdaki kaynakların rasyonel kullanımı, geri dönüşüm, çevresel girişimlere katılım gibi çevre dostu davranışların tamamını kapsar. Konuya ilişkin tanımların temelinde, kurumların çevreye duyarlı davranışlar göstermeleri bulunmaktadır. Bu çalışma, Scopus veri tabanlarındaki dergilerden yeşil örgütsel davranış üzerine bibliyometrik bir analiz yapmayı amaçlamaktadır. Çalışma, makalelerin performans analizi ve bilim haritalama analizini gerçekleştirmektedir. Bu çalışmada, bibliyometrik analiz için R yazılımının "bibliometrix" paketi kullanılmıştır. Toplam 1847 çalışmadan oluşan bir örneklem analiz edilmiştir. Yeşil örgütsel davranış alanındaki araştırmalar en çok 317 yayın ile 2026 yılıdır. Bu çalışma, bibliyometrik analiz bulguları sonucunda öne çıkan, sürdürülebilirlik, yeşil insan kaynakları uygulamaları gibi trend konuları vurgulamaktadır. Ayrıca, Journal of Cleaner production, Sustainability, Corporate Social Responsibility dergileri yüksek atıf oranları ve H-index puanları ile en ön sıralarda listelenmektedir. Bu çalışma, araştırmacılar için yeşil örgütsel davranışın zaman içinde nasıl evrildiğini ve alanda daha fazla dikkat gerektiren konuları anlamak için bir rehber görevi görecek ve araştırmacılara herhangi bir araştırma alanında performans analizi ve bilimsel haritalama yöntemlerini kavrayıp uygulama noktasında yol gösterici olacaktır. Çalışmanın gerek araştırmacılara gerekse endüstriye gerekse kurumlara yeşil örgütsel davranış ve yeşil insan kaynakları yönetimi ile ilgili genel bir çerçeve sunarak katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yeşil örgütsel davranış, Sürdürülebilirlik, Bibliyometrik analiz

BIBLIOMETRIC ANALYSIS OF THE CONCEPT OF GREEN ORGANIZATIONAL BEHAVIOR USING RSTUDIO

ABSTRACT

Green behavior refers to pro-environmental actions within an organization that contribute to environmental sustainability; these are behaviors individuals exhibit to personally contribute to the ecosystem. Environmentally conscious or pro-environmental behavior involves actions that minimize harm to the environment or even provide environmental benefits. Green (eco-friendly) behavior is defined as a specific type of pro-environmental behavior; it entails protecting the environment through practices such as the efficient use of water and resources, waste reduction, energy conservation, and recycling. The outcomes of green behaviors can be observed in the form of waste reduction, cost savings, a competitive advantage for the organization, and environmental benefits. According to another definition, it encompasses the full range of eco-friendly actions, such as the rational use of organizational resources, recycling, and participation in environmental initiatives. Underlying these definitions is the fundamental concept of organizations demonstrating environmentally conscious behavior. This study aims to conduct a bibliometric analysis of research on green organizational behavior using journals indexed in the Scopus database. It performs both performance analysis and science mapping of the articles. The "bibliometrix" package for R software was utilized for the bibliometric analysis, covering a sample of 1,847 studies. The year 2026 recorded the highest volume of research in the field of green organizational behavior, with 317 publications. The study highlights trending topics that emerged from the analysis, such as sustainability and green human resource practices. Furthermore, journals such as the Journal of Cleaner Production, Sustainability, and Corporate Social Responsibility rank at the forefront due to their high citation rates and H-index scores. This study serves as a guide for researchers to understand the evolution of green organizational behavior over time and to identify topics requiring further attention; it also provides direction on grasping and applying performance analysis and science mapping methods within any research field. The study is expected to contribute to researchers, the industry, and institutions by offering a comprehensive framework regarding green organizational behavior and green human resource management.

Keywords: Green organizational behavior, Sustainability, Bibliometric analysis

TÜRKİYE'DEKİ TANACETUM NIVALE, TANACETUM OLTENSE VE TANACETUM PUNCTATUM (ASTERACEAE) TÜRLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI YAPRAK ANATOMİSİ VE MİKROMORFOLOJİSİ

Ma.St Leyla TAZE*, Doç. Dr. Funda ÖZBEK¹

¹ Gazi Üniversitesi

* Corresponding Author: Leyla TAZE
24830101010@gazi.edu.tr

ÖZET

Asteraceae, tür sayısı ve morfolojik çeşitliliği bakımından çiçekli bitkilerin en zengin familyalarından biridir. Bu familyanın Anthemideae tribusunda yer alan Tanacetum L. cinsi dünyada yaklaşık 160 takson içermektedir. Türkiye’de ise 61 taksonla temsil edilen cinsin endemik takson sayısı 27 ve endemizm oranı yaklaşık %44’tür. Bu çalışmada nadir yayıllı Tanacetum nivale Sch.Bip., T. punctatum (Desr.) Grierson ve endemik T. oltense (Sosn.) Grierson türlerinin yaprak anatomisi ve mikromorfolojisi, türlerin bu karakterlerini belirlemek ve sistematigine katkıda bulunmak için ışık mikroskobu (IM) ve taramalı elektron mikroskobuyla (SEM) incelenmiştir. Bitki örnekleri Türkiye’deki lokalitelerinden toplanarak, bir kısmı referans için herbaryum materyali haline getirilirken; bir kısmı ise anatomik incelemeler için %70’lik alkol içerisinde tespit edilmiştir. Yaprakların üst ve alt yüzeyleri ışık mikroskobu ve taramalı elektron mikroskobuyla, enine kesitleri ise ışık mikroskobuyla incelenmiştir. Yapraklar amfistomatik, stomalar anomositik ve mezofil ekvifasiyal tiptedir. T. nivale, oval veya yuvarlak palizat parankiması hücreleri ve mezofil kalınlığıyla diğer türlerden ayrılmaktadır. T. oltense yoğun örtü tüyleriyle, T. punctatum ise yüksek stoma indeksiyle dikkat çekmektedir. Tüy ornamentasyonu ise T. nivale ve T. oltense türlerinde çizgili iken; T. punctatum türünde düzdür. Elde edilen anatomik ve mikromorfolojik bulgular, özellikle tüy durumu ve ornamentasyonu, stoma sayısı ve mezofil özelliklerinin incelenen türler için diyagnostik öneme sahip olduğu belirlenmiş olup cinsin diğer türleriyle ilgili gelecekteki çalışmalara temel oluşturacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tanacetum, Asteraceae, Yaprak, Anatomi, SEM

COMPARATIVE LEAF ANATOMY AND MICROMORPHOLOGY OF TANACETUM NIVALE, TANACETUM OLTENSE AND TANACETUM PUNCTATUM IN TURKIYE

ABSTRACT

Asteraceae is one of the richest families of flowering plants in terms of species diversity and morphological variation. The genus Tanacetum L., belonging to the tribe Anthemideae of this family, comprises approximately 160 taxa worldwide. In Türkiye, the genus is represented by 61 taxa, of which 27 are endemic, corresponding to an endemism rate of about 44%. In this study, the leaf anatomy and micromorphology of the species with restricted distributions, Tanacetum nivale Sch.Bip., T. punctatum (Desr.) Grierson, and the endemic species T. oltense (Sosn.) Grierson were investigated utilizing light microscopy (LM) and scanning electron microscopy (SEM) to determine these characteristics and contribute to the systematics of the species. Plant specimens were collected from their localities in Türkiye. Some specimens were prepared as herbarium material for reference, while others were fixed in 70% ethanol for anatomical examination. The adaxial and abaxial leaf surfaces were examined using LM and SEM, and transverse sections were examined using LM. The leaves were amphistomatic, with anomocytic stomata and equifacial mesophyll. T. nivale differed from the other species in its oval or rounded palisade parenchyma cells and mesophyll thickness. T. oltense was distinguished by its dense indumentum, whereas T. punctatum exhibited a high stomatal index. The trichome ornamentation was striate in T. nivale and T. oltense, but smooth in T. punctatum. The anatomical and micromorphological findings demonstrated that, particularly, indumentum and trichome ornamentation, stomatal number, and mesophyll features have diagnostic value for the species examined and provide a basis for future studies on other species within the genus.

Keywords: Tanacetum, Asteraceae, Leaf, Anatomy, SEM

ORCID:

OFİS CALISANLARINDA ERGONOMİ

Ma.St Mahmut SAYGIN*¹¹ Sivas Cumhuriyet Üniversitesi* Corresponding Author: Mahmut SAYGIN
msaygin58@gmail.com

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, çalışanlar arasındaki ergonomik riskler, postüral bozukluklar ve kas-iskelet sistemi (KİS) rahatsızlıkları arasındaki ilişkileri sistematik olarak değerlendirmek; fiziksel egzersiz, fizyoterapi ve ergonomi eğitimi uygulamalarını sentezlemek ve bu bulgulara dayanarak ofis çalışanlarında akut ve kronik postüral bozuklukları önlemeyi amaçlayan Bütüncül Proaktif Ergonomi Yönetim Modeli (HPEMM) önerisinde bulunmaktadır.

Yöntem: Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi ve Google Akademik aracılığıyla, Türkçe ve İngilizce anahtar kelimeler kullanılarak literatür taraması yapılmıştır. Ergonomik riskler, KİS rahatsızlıkları, postür, fiziksel egzersiz/fizyoterapi, ergonomi eğitimi ve çalışan sağlığı ile doğrudan ilişkili olan ve tam metnine erişilebilen akademik çalışmalar değerlendirilmiştir. PRISMA 2020 raporlama protokolü benimsenmiş ve senteze toplam 20 çalışma dahiledilmiştir. Sonuçlar tematik karşılaştırma yoluyla değerlendirilmiş; model değişkenleri ise korelasyon ve çoklu doğrusal regresyon sonuçları kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Dahil edilen çalışmaların 11'i tez, 9'u ise makale, derleme veya akademik kitap bölümü niteliğindedir. Ergonomik risklerin özellikle bel bölgesi, boyun, sırtın üst kısmı, omuzlar ve üst ekstremiteleri etkileyen rahatsızlıklarla ilişkili olduğu saptanmıştır. HPEMM; ergonomik farkındalık, ergonomi eğitimi ve teknoloji kullanımı gibi destekleyici değişkenlerin yanı sıra fiziksel, bilişsel ve örgütsel ergonomi olmak üzere üç temel boyutu ele almaktadır. Fiziksel ergonomi ile çalışan sağlığı ($r=0,58$), fiziksel ergonomi ile kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları ($r=-0,52$), bilişsel ergonomi ile iş performansı ($r=0,55$) ve örgütsel ergonomi ile çalışan memnuniyeti ($r=0,61$) arasında anlamlı korelasyonlar bulunmuştur ($p<0,001$). Çalışan sağlığını yordayan regresyon modelinde R değeri 0,704, R^2 değeri ise 0,496 olarak hesaplanmıştır.

Sonuç: Elde edilen bulgular, ofis ergonomisinin masa ve sandalye düzenlemesiyle sınırlı olmadığını; fiziksel, bilişsel ve örgütsel boyutların bütünlük bir şekilde yönetilmesi gerektiğini göstermektedir. HPEMM; erken risk tespiti, önceliklendirme, ergonomik müdahale, eğitim, mikro molalar, fiziksel egzersiz ve sürekli izleme gibi bileşenleri tek bir yönetim döngüsü içinde birleştirmektedir.

Anahtar Kelimeler: ergonomi; ergonomik risk; postür; kas-iskelet sistemi; ofis çalışanları; proaktif ergonomi; sistematik derleme; iş sağlığı.

Anahtar Kelimeler: İş sağlığı ergonomi

TÜRKİYE VE KOMŞU ÜLKELERİN LOJİSTİK PERFORMANSLARININ BÜTÜNLEŞİK ÇKKV YAKLAŞIMIYLA KARŞILAŞTIRMALI DEĞERLENDİRİLMESİ

Prof. Dr. Alptekin ULUTAŞ^{*1}, Öğr. Gör. Ali Aygün YÜRÜYEN²

¹ İnönü Üniversitesi

² Ardahan Üniversitesi

* Corresponding Author: Alptekin ULUTAŞ
alptekin.ulutas@inonu.edu.tr

ÖZET

Lojistik faaliyetlerin etkinliği, uluslararası ticaretin gelişimi, ticaret akışlarının sürekliliği ve ülkelerin küresel rekabet gücünün artırılması açısından önemli bir unsur olup, Lojistik Performans Endeksi (LPI) ülkelerin lojistik kapasitelerini ve performanslarını farklı boyutlar çerçevesinde karşılaştırmaya olanak sağlayan önemli göstergelerden biridir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye ve komşu ülkelerin lojistik performanslarını Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV) yöntemleri aracılığıyla karşılaştırmalı olarak değerlendirmektir. Araştırmada Dünya Bankası tarafından yayımlanan 2023 yılı LPI verilerinden yararlanılmış ve Türkiye, Irak, İran, Yunanistan, Ermenistan, Bulgaristan, Gürcistan ve Suriye değerlendirme kapsamına alınmıştır. Lojistik performansın değerlendirilmesinde gümrük işlemlerinin etkinliği, ulaştırma ve lojistik altyapısının yeterliliği, uluslararası sevkiyatların gerçekleştirilme düzeyi, lojistik hizmetlerin kalitesi, sevkiyatların zamanında tamamlanması ve gönderilerin izlenebilirliği olmak üzere altı kriter dikkate alınmıştır. Kriterlerin göreceli önem düzeylerinin belirlenmesinde SIWEC-M yöntemi kullanılmış, belirlenen ağırlıklar ALPAS yöntemine aktarılmış ve ülkelerin lojistik performansları karşılaştırmalı olarak sıralanmıştır. Elde edilen bulgular, gümrük işlemlerinin etkinliğinin en yüksek ağırlığa sahip kriter olduğunu, uluslararası sevkiyatların gerçekleştirilme düzeyinin ise kriterler arasında en düşük ağırlığa sahip olduğunu göstermiştir. ALPAS yöntemi sonuçlarına göre en yüksek lojistik performansa Yunanistan sahip olurken, en düşük performans Suriye'de belirlenmiştir. Türkiye ise değerlendirmeye alınan ülkeler arasında ikinci sırada yer almıştır. Sonuçlar, özellikle gümrük süreçlerinin etkinliği, sevkiyatların zamanında gerçekleştirilmesi ve lojistik altyapısının yeterliliğinin bölgesel lojistik performansın geliştirilmesinde öncelikli alanlar olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışmanın bulgularının, Türkiye'nin bölgesel lojistik konumunun güçlendirilmesine ve uluslararası ticaret bağlantılarının geliştirilmesine yönelik politika ve stratejilere katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Lojistik performans, ÇKKV, SIWEC-M, ALPAS

COMPARATIVE EVALUATION OF THE LOGISTICS PERFORMANCE OF TURKIYE AND NEIGHBORING COUNTRIES USING AN INTEGRATED QUALITY CONTROL DEVELOPMENT APPROACH

ABSTRACT

The efficiency of logistics activities is a crucial element in the development of international trade, the continuity of trade flows, and the enhancement of countries' global competitiveness. The Logistics Performance Index (LPI) is one of the important indicators that allows for the comparison of countries' logistics capacities and performances across different dimensions. The aim of this study is to comparatively evaluate the logistics performance of Turkey and its neighboring countries using Multi-Criteria Decision Making (MCDM) methods. The research utilizes 2023 LPI data published by the World Bank, and Turkey, Iraq, Iran, Greece, Armenia, Bulgaria, Georgia, and Syria are included in the evaluation. Six criteria were considered in the evaluation of logistics performance: efficiency of customs procedures, adequacy of transportation and logistics infrastructure, level of international shipment execution, quality of logistics services, timely completion of shipments, and traceability of shipments. The SIWEC-M method was used to determine the relative importance levels of the criteria, the determined weights were transferred to the ALPAS method, and the logistics performance of the countries was ranked comparatively. The findings show that the efficiency of customs procedures is the criterion with the highest weight, while the level of completion of international shipments has the lowest weight among the criteria. According to the ALPAS method results, Greece has the highest logistics performance, while Syria has the lowest. Turkey ranks second among the countries evaluated. The results reveal that the efficiency of customs processes, the timely completion of shipments, and the adequacy of logistics infrastructure are priority areas in improving regional logistics performance. The findings of this study are expected to contribute to policies and strategies aimed at strengthening Türkiye's regional logistics position and improving its international trade connections.

Keywords: Logistics performance, MCDM, SIWEC-M, ALPAS

ORCID:

KARAYOLU PROJE TAŞIMACILIĞINDA KAZA RİSK FAKTÖRLERİNİN LİTERATÜR TEMELLİ İNCELENMESİ VE SINIFLANDIRILMASI

Ma.St Merve ŞİMŞEK TEKBIYIK^{*1}, Prof. Dr. İlker YILMAZ²¹ Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kazaların Çevresel ve Teknik Araştırması Ana Bilim Dalı, Ankara, Türkiye² Gazi Üniversitesi, Teknoloji Fakültesi, Ankara, Türkiye* Corresponding Author: Merve ŞİMŞEK TEKBIYIK
merrvesmsek@gmail.com

ÖZET

Taşımacılık sektörü, üretimden tüketime toplumun sevkıyat akışını sağlayarak ekonomik büyüme ve sosyal kalkınmayı desteklemek adına hayati bir rol oynamaktadır. Altyapı, inşaat, ulaştırma ve enerji gibi alanlarda son yıllarda gerçekleştirilen stratejik yatırımlar, standart taşıma yöntemleri ile taşınması mümkün olmayan, ağırlık ve boyut bakımından “gabari dışı (oversized) veya standart dışı (non-standart)” olarak nitelendirilen yüklerin nakliyesi için daha gelişmiş, özel tasarım araç ve ekipmanların geliştirilmesini zorunlu kılmakta olup kapıdan kapıya teslimat kolaylığı sunan karayolu taşımacılığı, bu yüklerin nakliyesinde ön plana çıkmaktadır. Proje taşımacılığı, standart karayolu taşımacılığı biçimlerine kıyasla çok daha fazla riski barındıran ve yalnızca özel ekipman değil, aynı zamanda uygulama aşamasında yüksek düzeyde hazırlık ile detaylı bir planlama gerektiren kendine özgü özelliklere sahip spesifik bir hizmet türü olarak değerlendirilmektedir. Karayolu güvenliği açısından bakıldığında, proje taşımacılığının kalitesini etkileyen emniyet faktörü dikkat edilmesi gereken konuların başında gelmektedir. Standart dışı kargoların taşınması sürecinde tehlikeli olayların engellenebilmesinde genel yaklaşım, kilit noktalarda ve ulaşım güzergahlarında riskleri tespit eden risk yönetimi ve değerlendirmesi konusudur. Bu çalışmanın amacı, karayolu proje taşımacılığına ilişkin kaza risk faktörlerinin mevcut literatür doğrultusunda belirlenmesi ve sınıflandırılmasıdır. Karayolu proje taşımacılığı, ağır ve gabari dışı yük taşımacılığı, taşıma güvenliği ve risk yönetimi konularındaki ulusal ve uluslararası çalışmalar incelenmiş olup proje taşımacılığında güzergâh planlama ve altyapı analizi gibi sadece teknik faktörlerin değil aynı zamanda hava koşulları ve diğer yol kullanıcı faktörleri gibi dışsal unsurların da taşıma güvenliğini etkilediği görülmüştür. Literatür değerlendirmesi neticesinde risk faktörleri, sürücü ve personel kaynaklı riskler, teknik riskler, kargo/yük kaynaklı riskler, çevre ve altyapı kaynaklı riskler ile lojistik ve operasyonel riskler olmak üzere beş ana grupta sınıflandırılmıştır. Elde edilen sınıflandırmanın, karayolu proje taşımacılığında kaza risklerinin bütüncül biçimde değerlendirilmesine ve sonraki aşamada risk önceliklendirme çalışmalarına temel oluşturması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Proje taşımacılığı, ağır ve gabari dışı yük, kaza riski, risk faktörleri, karayolu taşımacılığı, kargo güvenliği, lojistik.

ORCID: 0000-0003-3626-4481 | 0000-0002-2105-744X | 0009-0003-4558-9402

SÜRDÜRÜLEBİLİR EKONOMİK KALKINMA İÇİN HUKUKİ VE İDARİ ÇERÇEVELER: KOSOVA'DAKİ ZORLUKLAR VE FIRSATLAR

Doç. Dr. Alberta TAHİRİ^{*1}, Prof. Dr. Anastas DZUROVSKI², Ph.D. Cand. Florije REXHEPI²¹ University Haxhi Zeka² University "st. Kliment Ohridski" – Bitola, Faculty of Law

* Corresponding Author: Alberta TAHİRİ

alberta.tahiri@unhz.eu

ÖZET

Bu çalışma, Kosova'nın kurumsal ve yönetim bağlamına özel vurgu yaparak, sürdürülebilir ekonomik kalkınmanın teşvik edilmesinde hukuki ve idari çerçevelerin rolünü incelemektedir. Etkili yasal düzenlemeler ve verimli kamu yönetimi; istikrarlı bir ekonomik ortamın oluşturulması, hukukun üstünlüğünün güçlendirilmesi, kurumsal hesap verebilirliğin artırılması ve sürdürülebilir ekonomik büyümenin desteklenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Çalışma, idare hukuku, iyi yönetim, kurumsal etkinlik, şeffaflık ve ekonomik kalkınma arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır.

Araştırmada, ilgili mevzuatın, kurumsal ve stratejik belgelerin, akademik literatürün ve kamu yönetimi ile ekonomik kalkınmaya ilişkin raporların incelenmesine dayalı nitel ve analitik bir yaklaşım uygulanmıştır. Hukuki ve idari reformların uygulanmasına ve bu reformların iş ortamının iyileştirilmesi, yatırımların kolaylaştırılması, kamu kurumlarının güçlendirilmesi ve vatandaşlar ile işletmelerin idari süreçlere olan güveninin artırılmasındaki önemine özel dikkat gösterilmiştir.

Analiz, hukuki çerçevelerin etkinliğinin yalnızca uygun mevzuatın kabul edilmesine değil, aynı zamanda kurumsal kapasiteye, şeffaflığa, hesap verebilirliğe, idari etkinliğe ve tutarlı uygulamaya bağlı olduğunu göstermektedir. Hukuki ve idari reformlarda kaydedilen ilerlemelere rağmen, uygulama, kurumlar arası koordinasyon, idari prosedürler ve yönetimle ilgili zorluklar sürdürülebilir ekonomik kalkınma potansiyelini etkilemeye devam etmektedir.

Çalışma, hukuki ve idari çerçevenin güçlendirilmesinin, kurumsal performansın iyileştirilmesinin, idari prosedürlerin basitleştirilmesinin ve şeffaf ve hesap verebilir yönetiminin teşvik edilmesinin daha elverişli bir ekonomik ortama önemli ölçüde katkıda bulunabileceği sonucuna varmaktadır. Bulgular, uzun vadeli ve sürdürülebilir kalkınmayı amaçlayan politikaların tasarlanmasında hukuki, idari ve ekonomik perspektiflerin bütünleştirilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: İdare Hukuku, Hukuki Çerçeve, Kamu Yönetimi, İyi Yönetişim, Ekonomik Kalkınma, Kosova

LEGAL AND ADMINISTRATIVE FRAMEWORKS FOR SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES IN KOSOVO

ABSTRACT

This study examines the role of legal and administrative frameworks in promoting sustainable economic development, with particular emphasis on the institutional and governance context of Kosovo. Effective legal regulation and efficient public administration are essential for creating a stable economic environment, strengthening the rule of law, improving institutional accountability, and supporting sustainable economic growth. The study focuses on the relationship between administrative law, good governance, institutional efficiency, transparency, and economic development.

The research applies a qualitative and analytical approach based on the examination of relevant legislation, institutional and strategic documents, academic literature, and reports related to public administration and economic development. Particular attention is given to the implementation of legal and administrative reforms and their importance for improving the business environment, facilitating investment, strengthening public institutions, and increasing citizens' and businesses' confidence in administrative processes.

The analysis indicates that the effectiveness of legal frameworks depends not only on the adoption of appropriate legislation but also on institutional capacity, transparency, accountability, administrative efficiency, and consistent implementation. Despite progress in legal and administrative reforms, challenges related to implementation, institutional coordination, administrative procedures, and governance continue to affect the potential for sustainable economic development.

The study concludes that strengthening the legal and administrative framework, improving institutional performance, simplifying administrative procedures, and promoting transparent and accountable governance can contribute significantly to a more favorable economic environment. The findings emphasize the importance of integrating legal, administrative, and economic perspectives when designing policies aimed at achieving long-term and sustainable development.

Keywords: Administrative Law; Legal Framework; Public Administration; Good Governance; Economic Development; Kosovo

ORCID: 0009-0002-0921-3566 | 0000-0002-1475-5354

ERGENLERİN SOSYAL KÜLTÜRÜNÜN BİR BİLEŞENİ OLARAK DİJİTAL VATANDAŞLIK

Ph.D. Cand. Gulaiym IMANBEKOVA^{*1}, Prof. Dr. Yücel GELİŞLİ²¹ Eurasian National University² Gazi University* Corresponding Author: Gulaiym IMANBEKOVA
imanbekovagulaiym@gmail.com

ÖZET

Bu makalede, dijital sosyal etkileşim biçimlerinin yaygınlaşması bağlamında dijital vatandaşlık, ergenlerin sosyal kültürü çerçevesinde ele alınmaktadır. Araştırmanın amacı, “dijital vatandaşlık” kavramını kuramsal açıdan analiz etmek ve bu kavramın ergenlerin sosyal kültürünün temel özellikleriyle olan ilişkisini ortaya koymaktır. Araştırmada temel yöntemler olarak sosyal kültür, dijital sosyalleşme ve dijital vatandaşlık konularına ilişkin güncel akademik yaklaşımların analizi, karşılaştırılması ve sentezi kullanılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda, dijital vatandaşlığın; bir ergenin dijital ortamda sorumlu biçimde etkileşim kurabilme, sosyal ve etik normlara uyma, bilgiyi eleştirel biçimde değerlendirme, diğer iletişim katılımcılarının haklarına saygı gösterme ve toplumsal açıdan anlamlı dijital uygulamalara katılma kapasitesini yansıtan normatif, değer temelli, iletişimsel ve davranışsal özellikleri kapsadığı belirlenmiştir. Bu özellikler ile ergenlerin sosyal kültürünün temel göstergeleri arasında içerik bakımından önemli bir örtüşme olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, dijital vatandaşlığın, ergenlerin dijital ortamda sosyalleşme sürecinde şekillenen sosyal kültürlerinin çağdaş görünümünden biri olarak değerlendirilmesinin uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Elde edilen kuramsal bulgular, ergenlerin sosyal kültürünün içeriğinin daha ileri düzeyde incelenmesinde ve dijitalleşme bağlamında sosyo-pedagojik çalışmalara yönelik yaklaşımların geliştirilmesinde kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: dijital vatandaşlık, sosyal kültür, dijital sosyalleşme, dijital ortam, sosyal sorumluluk, dijital davranış, sosyal etkileşim

DIGITAL CITIZENSHIP AS A COMPONENT OF ADOLESCENTS' SOCIAL CULTURE

ABSTRACT

This article examines digital citizenship in the context of adolescents' social culture against the backdrop of the expansion of digital forms of social interaction. The aim of the study is to conduct a theoretical analysis of the concept of 'digital citizenship' and to identify its interrelationship with the key characteristics of adolescents' social culture. The main research methods employed were the analysis, comparison and synthesis of contemporary academic approaches to the study of social culture, digital socialisation and digital citizenship. It has been established that digital citizenship encompasses normative, value-based, communicative and behavioural characteristics that reflect an adolescent's ability to interact responsibly in the digital environment, to observe social and ethical norms, to critically evaluate information, to respect the rights of other communication participants and to participate in socially significant digital practices. A substantive correspondence has been identified between these characteristics and key manifestations of adolescents' social culture. It has been concluded that it is appropriate to consider digital citizenship as one of the contemporary manifestations of adolescent social culture, which takes shape during the process of their socialisation in the digital environment. The theoretical findings obtained can be used for further study of the content of adolescents' social culture and for developing approaches to socio-pedagogical work in the context of digitalisation.

Keywords: digital citizenship, social culture, digital socialisation, digital environment, social responsibility, digital behaviour, social interaction

ORCID: 0000-0002-1200-0652

FARKLI AĞAÇLARDAN ÜRETİLEN SES TAHTALARININ BAĞLAMA AKUSTİĞİNE ETKİSİ: ZARF YAPILARININ DENEYSEL ANALİZİ

Dr. Öğr. Üyesi Filiz GÜRER YÜCEL*¹¹ Ankara Müzik ve Güzel Sanatlar Üniversitesi* Corresponding Author: Filiz GÜRER YÜCEL
filizyucel@mgu.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmada; farklı ağaçlardan üretilen bağlama ses tahtalarının, bağlamanın zarf yapısı üzerinde oluşturduğu etkiler birbirleriyle karşılaştırılarak incelenmiştir. Araştırmada kullanılan ses tahtaları Kanada sediri, köknar ve ladin ağaçlarından üretilmiştir. Deneysel çalışmada bir tek bağlama kullanılmış ve ses tahtaları bu bağlama teknesine sırayla monte edilmiştir. Her bir montaj sonunda bağlama tellenmiş ve stüdyoda ses kayıtları alınmıştır. Akustik analizlerde sadece ses tahtalarının etkilerini görebilmek için bağlamanın tekne, sap, köprü, eşik ve teller gibi diğer tüm yapısal bileşenleri sabit tutulmuştur. Her bir ses tahtası için alınan kayıtlar, genlik zarfının attack (atak), decay (düşüş), sustain (sürdürme) ve release (bırakma) evreleri açısından karşılaştırılmıştır. Analizler sonunda Kanada sediri, köknar ve ladin ses tahtaları için alınan kayıtların zarf yapıları arasında farklılıklar olduğu saptanmıştır. Saptanan bu farklılıklar, bağlama yapımında farklı malzemeden üretilen ses tahtası kullanımının bağlamanın akustik karakteri üzerinde doğrudan etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Bağlama akustiği ile ilgili çalışmaların azlığı nedeniyle, hem benzer çalışmaların hem de diğer spektral özelliklerin tespit edilmesine yönelik çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bağlama akustiği, deneysel analiz, ses tahtası, genlik zarfı

THE EFFECT OF DIFFERENT WOOD SPECIES USED FOR THE SOUNDBOARD ON THE ACOUSTICS OF THE BAGLAMA: AN EXPERIMENTAL ANALYSIS OF ENVELOPE STRUCTURES

ABSTRACT

In this study, the effects of baglama soundboards made from different types of wood on the temporal envelope of the baglama were comparatively investigated. The soundboards used in the study were made from Canadian cedar, fir, and spruce. In the experimental study, a single baglama was used, and the soundboards were sequentially mounted onto the same baglama body. Following each installation, the baglama was strung, and sound recordings were made in a studio. In order to isolate the effects of the soundboards in the acoustic analyses, all other structural components of the baglama, including the body, neck, bridge, nut, and strings, were kept constant. The recordings obtained for each soundboard were compared in terms of the attack, decay, sustain, and release stages of the amplitude envelope. The analyses revealed differences in the envelope characteristics of the recordings obtained using the Canadian cedar, fir, and spruce soundboards. These differences indicate that the use of soundboards made from different materials in baglama construction has a direct effect on the acoustic characteristics of the instrument. Due to the limited number of studies on baglama acoustics, further research is recommended to conduct similar studies and to investigate other spectral characteristics.

Keywords: Baglama acoustics, experimental analysis, soundboard, amplitude envelope

BİLDİRİ NO / SUBMISSION NO
B969C8E6

TÜR / TYPE
Sergi

KONU / TOPIC
Konu belirtilmemiş

ORCID:

EXPLOSION 2

Öğr. Gör. Mehmet ÖĞÜT^{*1}

¹ İstanbul Gelişim Üniversitesi

* Corresponding Author: Mehmet ÖĞÜT
mogut@gelisim.edu.tr

ÖZET

EXPLOSION 2, ateşin kâğıt yüzeyinde bıraktığı izleri kontrol ve rastlantı arasındaki bir üretim sürecine dönüştürür. Yanma, yalnızca bir çizim aracı değil; yüzeyi dönüştüren ve biçimi kendi fiziksel koşulları içinde üreten aktif bir unsur olarak kullanılır. Üst üste oluşan yanık izleri, farklı yoğunluk ve derinliklerde katmanlar meydana getirerek yüzeyde organik bir görsel yapı oluşturur. Bu katmanlar, merkezden çevreye yayılan patlama etkisini güçlendirirken üretim sürecinin zamansal izlerini de görünür kılar.

Anahtar Kelimeler: Kağıt Üzerine Yakma Tekniği

ORCID:

LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİLERİN YANSITICI GÜNLÜK UYGULAMASINA İLİŞKİN DENEYİMLERİNİN İNCELENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Gülnur Candan HAMURCU*¹¹ Erciyes Üniversitesi* Corresponding Author: Gülnur Candan HAMURCU
gcandan@erciyes.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, lisansüstü öğrencilerinin “Eğitimde Program Geliştirme ve Değerlendirme II” dersi kapsamında gerçekleştirilen yansıtıcı günlük uygulamasına ilişkin görüş ve deneyimlerini belirlemektir. Araştırmada betimleyici fenomenolojik araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını, “Eğitimde Program Geliştirme ve Değerlendirme II” dersini alan 14 lisansüstü öğrencisi oluşturmaktadır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme ile belirlenmiştir. Araştırmada nitel veriler araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Yansıtıcı günlük uygulaması ders kapsamında 12 hafta boyunca dersin son 10 dakikasında gerçekleştirilmiştir. Yapılan analiz sonucunda lisansüstü öğrencilerinin yansıtıcı günlük uygulamasına yönelik yaşadıkları deneyimlere yükledikleri anlamın yapısını ve özünü sürecin etkinliğini ve kalitesini artırması, öğrenme üzerine katkı sağlaması, yazma sürecinde gelişim sağlama, yansıtıcı günlük yazma sürecinde zorluk yaşama ve öğrenme verimliliğini ve etkinliğini azaltması şeklinde beş bileşenin oluşturduğu belirlenmiştir. Çalışmanın sonucunda lisansüstü öğrencileri yansıtıcı günlük uygulamasını öğrenmeyi kolaylaştırması ve kalıcı hale getirmesi, farklı öğrenme yollarını oluşturması, zamanla daha iyi sorular yazılması ve anlatılmak istenilenin daha iyi bir şekilde ifade edilmesi yararlı bulurken, zaman yönetiminde zorlanılması, uygulamanın zamanla sıradanlaşması, endişeye yol açması, dersin sonunda yazılmasını olumsuzluk olarak belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Yansıtıcı Günlük, Lisansüstü Öğrencileri, Nitel Araştırma, Betimleyici Fenomenolojik Çalışma

EXAMINATION GRADUATE STUDENTS' EXPERIENCES WITH REFLECTIVE JOURNAL PRACTICE

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine graduate students' view and experiences regarding the reflective journal practice implemented within the scope of the course “Curriculum Development and Evaluation in Education II”. A descriptive phenomenological research design was used in the study. The participants of the study consisted of 14 graduate students enrolled in the course “Curriculum Development and Evaluation in Education II”. The participants were selected through convenience sampling, one of the purposive sampling methods. Qualitative data were collected using a semi-structured interview form prepared by the researcher. The reflective journal practice was implemented during the last 10 minutes of the class over a period of 12 weeks. As a result of the analysis, it was determined that the structure and essence of the meaning attributed by graduate students to their experiences with the reflective journal practice consisted of five components: enhancing the effectiveness and quality of the process, contributing to learning, fostering improvement in the writing process, experiencing difficulties in the reflective journal writing process, and reducing learning efficiency and effectiveness. As a result of the study, graduate students found the reflective journal practice beneficial in that it facilitated and made learning more permanent, created alternative learning pathways, enabled them to formulate better questions over time, and helped them express their intended meaning more effectively. However, they identified difficulties in time management, the practice becoming routine over time, causing anxiety, and being written at the end of the lesson as negative aspects.

Keywords: Reflective Journal, Graduate Students, Qualitative Research, Descriptive Phenomenological Study

ORCID: 0000-0002-4481-8635 | Gazi Üniversitesi

SOSYAL PEDAGOGLARDA DUYGUSAL DAYANIKLILIK: OLGUNUN DOĞASI, YORDAYICILARI VE MESLEKİ ÇIKTILARI

Ph.D. Cand. Алмагуль Л^{*1}, Prof. Dr. Gulnar SHOLPANKULOVA², Prof. Dr. Serhat ARSLAN³¹ Университет² L. N. Gumilyov Eurasian National University³ Gazi Üniversitesi* Corresponding Author: Алмагуль Л
almagullekenova@gmail.com

ÖZET

Bu makale, sosyal pedagogun duygusal dayanıklılığının bağımsız bir psikolojik ve pedagojik kategori olarak kuramsal kavramsallaştırılmasına odaklanmaktadır. Sorunun güncelliği, güç yaşam koşulları, aile krizleri, çatışmalar ve uyum bozukluğu riskleriyle karşı karşıya olan öğrencilerle sürekli etkileşimi ve aile, öğretmen kadrosu ile sosyal kurumlar arasında aracılık rolünü üstlenmeyi gerektiren sosyal pedagojik çalışmanın kendine özgü doğasından kaynaklanmaktadır. Öğretmenlerin psikolojik sağlamlığı ve iyi oluşuna ilişkin çalışmaların sayısı giderek artmasına karşın, sosyal pedagogların duygusal dayanıklılığı nadiren ayrı bir analiz konusu olarak ele alınmakta ve genellikle strese dayanıklılık, psikolojik iyi oluş ya da duygusal tükenmişlik gibi kavramlar altında değerlendirilmektedir.

Makalenin amacı, sosyal pedagogun duygusal dayanıklılığının özünü açıklığa kavuşturmak ve bu olgunun yordayıcılarını ve mesleki çıktılarını sistematik hâle getirmektir. Çalışmanın yöntemsel çerçevesi, bilimsel alanyazının bütünleştirici incelemesini, karşılaştırmalı ve kategorik analizi ve İş Talepleri–Kaynakları (JD-R) modelini kapsamaktadır. Makalede duygusal dayanıklılığın ilişkili kavramlardan ayrımı önerilmekte ve olgunun duygusal-düzenleyici, bilişsel-yansıtıcı, değer-anlam ve davranışsal bileşenlerden oluşan dört bileşenli yapısı temellendirilmektedir. Yordayıcılar bireysel, kişilerarası ve örgütsel düzeylerde sistematik hâle getirilirken, çıktılar kişisel-psikolojik, mesleki performans ve sosyo-örgütsel düzeylerde betimlenmektedir.

Bu temelde “yordayıcılar – duygusal dayanıklılık – çıktılar” biçiminde kavramsal bir model geliştirilmekte ve ampirik olarak sınanmaya uygun kuramsal önermeler formüle edilmektedir. Çalışmanın uygulamaya yönelik önemi, duygusal öz-düzenleme becerilerinin, yansıtıcı yetkinliğin ve mesleki sınırların geliştirilmesinin yanı sıra süpervizyonun ve destekleyici bir mesleki ortamın örgütlenmesini de içeren, sosyal pedagogların mesleki eğitimine ve desteklenmesine yönelik ilkelerin temellendirilmesinde yatmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal pedagog, duygusal dayanıklılık, psikolojik sağlamlık, duygusal öz-düzenleme, öz-yeterlik, duygusal tükenmişlik, mesleki iyi oluş, İş Talepleri–Kaynakları modeli.

EMOTIONAL RESILIENCE IN SOCIAL PEDAGOGUES: NATURE OF THE PHENOMENON, PREDICTORS, AND PROFESSIONAL OUTCOMES

ABSTRACT

The article is devoted to the theoretical conceptualization of the emotional resilience of a social pedagogue as an independent psychological and pedagogical category. The relevance of the problem is determined by the specific nature of socio-pedagogical work, which involves constant interaction with students facing difficult life circumstances, family crises, conflicts, and risks of maladjustment, as well as performing the role of an intermediary between the family, the teaching staff, and social institutions. Despite the growing number of studies on teachers' resilience and well-being, the emotional resilience of social pedagogues is rarely treated as a separate subject of analysis and is usually subsumed under such concepts as stress resistance, psychological well-being, or emotional burnout.

The aim of the article is to clarify the essence of the emotional resilience of a social pedagogue and to systematize its predictors and professional outcomes. The methodological framework includes an integrative review of the scientific literature, comparative and categorical analysis, as well as the Job Demands–Resources model. The article proposes a distinction between emotional resilience and related concepts and substantiates a four-component structure of the phenomenon comprising emotional-regulatory, cognitive-reflective, value-meaning, and behavioral components. The predictors are systematized at the individual, interpersonal, and organizational levels, while the outcomes are described at the personal-psychological, professional-performance, and socio-organizational levels.

On this basis, a conceptual model of “predictors – emotional resilience – outcomes” is developed, and theoretical propositions suitable for empirical testing are formulated. The practical significance of the study lies in substantiating guidelines for the professional training and support of social pedagogues, including the development of emotional self-regulation skills, reflective competence, and professional boundaries, as well as the organization of supervision and a supportive professional environment.

Keywords: social pedagogue, emotional resilience, resilience, emotional self-regulation, self-efficacy, emotional burnout, professional well-being, Job Demands–Resources model.

ORCID: 0000-0002-6231-3921

SESSİZ İSTİFA VE İŞTEN AYRILMA İLİŞKİSİNİN META- ANALİZ İLE İNCELENMESİ

Doç. Dr. Gül GÜN*¹ Munzur Üniversitesi* Corresponding Author: Gül GÜN
gulgun@munzur.edu.tr

ÖZET

Sessiz istifa, günümüz iş yaşamında sıklıkla karşılaşılan ve giderek daha fazla araştırılan bir olgu haline gelmiştir. Bu kavram; çalışanların işten ayrılma kararı almaksızın iş motivasyonlarını, bağlılıklarını ve genel örgütsel vatandaşlık davranışlarını azaltarak yalnızca asgari beklentileri karşılamaya odaklanmaları şeklinde tanımlanmaktadır. Bu çalışmanın amacı, sessiz istifa ile işten ayrılma eğilimi arasındaki ilişkiyi bir meta-analiz yoluyla incelemektir. Bu kapsamda sessiz istifa ve işten ayrılma ilişkisini birlikte inceleyen ve meta-analiz için gerekli örneklem büyüklüğünü ve Pearson korelasyon katsayısını (r) sağlayan 5 çalışma kullanılarak bir meta-analiz yürütülmüştür. Etki büyüklüğü, yayın yanlılığı, heterojenlik ve anlamlılık testleri için değerler CMA 4.0 yazılımı kullanılarak elde edilmiştir. Çalışma raporlanırken PRISMA protokolü adımları izlenmiştir. Rastgele etkiler modeli altında bilgi paylaşımı ve yenilikçi iş davranışı arasındaki etki büyüklüğü $r = 0,544$ olarak hesaplanmış ve %95 güven aralığı arasındadır. Heterojenlik testi sonucunda %96,07'lik bir I^2 değeri ve 102,016'lık bir Q değeri elde edilmiştir, bu da çalışmanın heterojen bir yapıya sahip olduğu anlamına gelmektedir. Rastgele etkiler modeli sonuçlarına göre Fisher'in z etki büyüklüğü 0,610 (0,410-0,810) olup istatistiksel olarak anlamlıdır ($z=5,982$; $p=0,000$) Bu bulgu sessiz istifa ve işten ayrılma arasında yüksek düzeyde ve pozitif ilişkinin varlığını göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Sessiz İstifa, İşten ayrılma, Meta-Analiz, CMA, PRISMA Protokolü

A META-ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN QUIET QUITTING AND TURNOVER

ABSTRACT

Quiet quitting has become a phenomenon frequently encountered in today's work life and one that is increasingly being researched. This concept is defined as employees focusing solely on meeting minimum expectations—without actually deciding to leave their jobs—by reducing their work motivation, commitment, and overall organizational citizenship behaviors. The aim of this study is to examine the relationship between quiet quitting and turnover through a meta-analysis. In this context, a meta-analysis was conducted using five studies that examined the relationship between quiet quitting and turnover and provided the necessary sample size and Pearson correlation coefficient (r) for the analysis. Values for effect size, publication bias, heterogeneity, and significance tests were obtained using CMA 4.0 software. The PRISMA protocol guidelines were followed in reporting the study. Under the random-effects model, the effect size for the relationship between quiet quitting and turnover was calculated as $r = 0.544$ (within the 95% confidence interval). The heterogeneity test yielded an I^2 value of 96.07% and a Q value of 102.016, indicating a heterogeneous structure. According to the random-effects model results, Fisher's z effect size was 0.610 (0.410–0.810) and was statistically significant ($z = 5.982$; $p = 0.000$). This finding demonstrated the existence of a strong, positive relationship between quiet quitting and turnover

Keywords: Quiet quitting, Turnover, Meta-analysis, CMA, PRISMA protocol

ORCID:

EĞİMLİ YÜZEYLERDE SU DAMLALARININ FARKLI EĞİM AÇILARINDAKİ KAYMA DAVRANIŞININ DENEYSSEL VE SAYISAL İNCELENMESİ

Doç. Dr. Birkut GÜLER*¹¹ Giresun University* Corresponding Author: Birkut GÜLER
birkut.guler@giresun.edu.tr

ÖZET

Eğimli yüzeylerde sıvı damlalarının hareketi, yerçekiminin sürükleyici etkisi ile damla-yüzey etkileşiminden kaynaklanan direnç arasındaki denge tarafından belirlenmektedir. Bu çalışmada, 0,1 mL hacmindeki su damlalarının eğimli bir yüzey üzerindeki kayma davranışı 39,2°, 45° ve 64° olmak üzere üç farklı eğim açısında deneysel olarak incelenmiştir. Damla hareketleri kaydedilmiş ve her bir eğim koşulu için ortalama kayma süresi ve hız belirlenmiştir. Ortalama kayma süreleri 39,2°, 45° ve 64° için sırasıyla 7,63 s, 2,20 s ve 0,64 s olarak elde edilmiştir. 64° eğim açısında üç ölçüm sonucunda ortalama kayma süresi $0,64 \pm 0,13$ s olarak bulunmuştur. Buna karşılık, deneysel ortalama hızlar 39,2° için 0,166 m/s, 45° için 0,514 m/s ve 64° için 1,426 m/s olarak hesaplanmıştır. Deneysel sonuçları desteklemek amacıyla, eğim boyunca yerçekimi ivmesi bileşeni ve ölçülen hareket mesafesi ile kayma süresinden elde edilen eşdeğer deneysel ivme sayısal olarak hesaplanmıştır. Eğim boyunca yerçekimi ivmesi bileşeni 39,2°'de 6,20 m/s² iken 64°'de 8,82 m/s²'ye yükselmiş; eşdeğer deneysel ivme ise 0,043 m/s²'den 4,455 m/s²'ye yükselmiştir. Etkin direnç katsayısı eğim açısının artmasıyla 39,2°'de 0,993'ten 64°'de 0,495'e düşmüştür. Sonuçlar, eğim açısının artırılmasının damla hareketini önemli ölçüde hızlandırdığını ve damla hareketine karşı göreceli direnci azalttığını göstermektedir. Deneysel ve sayısal analizlerin birlikte değerlendirilmesi, incelenen eğimli yüzey üzerindeki su damlası taşınımının nicel olarak değerlendirilmesini sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Su damlası; eğimli yüzey; damla kayması; eğim açısı; kayma süresi; deneysel hız; etkin direnç katsayısı.

EXPERIMENTAL INVESTIGATION OF WATER DROPLET SLIDING ON INCLINED SURFACES AT DIFFERENT INCLINATION ANGLES

ABSTRACT

The sliding behavior of liquid droplets on inclined surfaces is governed by the balance between gravitational driving forces and resistance associated with the droplet-surface interaction. In this study, the sliding behavior of 0.1 mL water droplets was experimentally investigated on an inclined surface at three different inclination angles of 39.2°, 45°, and 64°. The droplet motion was recorded, and the average sliding time and velocity were determined for each inclination condition. The average sliding times were 7.63 s, 2.20 s, and 0.64 s for 39.2°, 45°, and 64°, respectively. At 64°, three measurements yielded an average sliding time of 0.64 ± 0.13 s. The corresponding experimental average velocities increased from 0.166 m/s at 39.2° to 0.514 m/s at 45° and 1.426 m/s at 64°. A numerical analysis was performed to evaluate the gravitational acceleration component and the equivalent experimental acceleration obtained from the measured travel distance and sliding time. The gravitational acceleration component increased from 6.20 m/s² at 39.2° to 8.82 m/s² at 64°, while the equivalent experimental acceleration increased from 0.043 m/s² to 4.455 m/s². The effective resistance coefficient decreased from 0.993 at 39.2° to 0.495 at 64°, indicating a decrease in the relative resistance to droplet motion with increasing inclination angle. The results demonstrate that increasing the inclination angle substantially accelerates droplet motion. The combined experimental and numerical analysis provides a quantitative assessment of water droplet transport on the investigated inclined surface.

Keywords: water droplet; inclined surface; droplet sliding; inclination angle; sliding time; experimental velocity; effective resistance coefficient

ORCID:

ALGORİTMİK TOPLUMDA GÖRÜNÜRLÜK VE GÖRÜNMEZLİK: DİJİTAL KAMUSAL ALANIN SOSYOLOJİK DÖNÜŞÜMÜ

Doç. Dr. Gökçe YOĞURTÇU*¹¹ Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi

* Corresponding Author: G. Yoğurtçu

gokce.yogurtcu@manas.edu.kg

ÖZET

Dijital iletişim teknolojilerinin yaygınlaşması, kamusal alanın yapısını ve toplumsal etkileşim biçimlerini köklü biçimde dönüştürmektedir. Sosyal medya platformları bireylere görünürlük, katılım ve kendini ifade etme olanakları sunarken, algoritmik sıralama ve içerik öneri sistemleri kamusal görünürlüğün sınırlarını belirleyen yeni iktidar mekanizmaları üretmektedir. Bu çalışma, algoritmik toplumda görünürlük ve görünmezlik olgularını iletişim sosyolojisi perspektifinden ele alarak dijital kamusal alanın dönüşümünü tartışmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın kuramsal çerçevesi, Habermas'ın kamusal alan yaklaşımı, Foucault'nun iktidar ve gözetim kavramsallaştırması, Bourdieu'nun sembolik iktidar anlayışı ve van Dijk'in platform toplumu yaklaşımı üzerine inşa edilmektedir. Eleştirel literatür incelemesine dayanan çalışmada, algoritmik seçiciliğin toplumsal temsil, ifade özgürlüğü, dijital eşitsizlik ve demokratik katılım üzerindeki olası etkileri değerlendirilmektedir. Bu bağlamda görünürlüğün yalnızca teknolojik süreçlerin sonucu olmadığı, aynı zamanda ekonomik çıkarlar, platform politikaları ve toplumsal güç ilişkileri tarafından şekillendirildiği ileri sürülmektedir. Algoritmik sistemlerin belirli söylemleri öne çıkarırken diğerlerini marjinalleştirme potansiyeli, dijital kamusal alanın çoğulculuğu ve kapsayıcılığı açısından sorgulanmaktadır. Çalışma, dijital görünürlüğün eşitsiz dağılımını çağdaş toplumlarda sembolik iktidarın yeniden üretimiyle ilişkilendirerek algoritmik görünmezliği yeni bir toplumsal dışlanma biçimi olarak kavramsallaştırmayı önermektedir. Böylece dijital kamusal alanın demokratik potansiyelinin yalnızca erişim olanaklarıyla değil, görünürlüğün hangi mekanizmalar aracılığıyla dağıtıldığıyla da değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Algoritmik İktidar, Dijital Kamusal Alan, Görünürlük, Dijital Eşitsizlik.

VISIBILITY AND INVISIBILITY IN ALGORITHMIC SOCIETY: THE SOCIOLOGICAL TRANSFORMATION OF THE DIGITAL PUBLIC SPHERE

ABSTRACT

The proliferation of digital communication technologies has fundamentally transformed the structure of the public sphere and patterns of social interaction. While social media platforms provide opportunities for visibility, participation, and self-expression, algorithmic ranking and content recommendation systems generate new mechanisms of power that shape the boundaries of public visibility. This study examines visibility and invisibility in algorithmic society from the perspective of communication sociology, focusing on the transformation of the digital public sphere. Its theoretical framework draws on Habermas's concept of the public sphere, Foucault's understanding of power and surveillance, Bourdieu's theory of symbolic power, and van Dijk's approach to platform society. Based on a critical review of the literature, the study explores the potential implications of algorithmic selectivity for social representation, freedom of expression, digital inequality, and democratic participation. It argues that visibility is not merely a technological outcome but is also shaped by economic interests, platform governance, and social power relations. The capacity of algorithmic systems to amplify certain discourses while marginalizing others raises questions about pluralism and inclusion in digital public spaces. By linking unequal digital visibility to the reproduction of symbolic power, the study proposes conceptualizing algorithmic invisibility as an emerging form of social exclusion.

Keywords: Algorithmic Power, Digital Public Sphere, Visibility, Digital Inequality.

ORCID: 0000-0002-5259-5849

İSTİHBARAT VE GÜVENLİK FAALİYETLERİNE BİLİMSEL-TEORİK YAKLAŞIMLAR: İRAN ÖRNEĞİ ÜZERİNDEN KÜRESEL KARŞILAŞTIRMA

Öğr. Gör. Ayten Rahimli (Rahimova) *¹¹ Sumqayıt Devlet Universitesi

* Corresponding Author: A. Rahimli

a.k.rahimova@gmail.com

ÖZET

Bu çalışma, istihbarat faaliyetlerinin yalnızca bilgi toplama süreçleriyle sınırlı kalmayıp devletlerin güvenlik politikaları ve siyasi meşruiyet stratejileri üzerinde belirleyici etkiler yarattığını ortaya koymaktadır. Problem olarak, istihbaratın teorik çerçevesinin siber güvenlik, güç mücadelesi ve stratejik öngörü eksenlerinde yeniden değerlendirilmesi gerektiği savunulmuştur. Çalışmada realizm teorisi, istihbarat döngüsü modeli ve stratejik sürpriz teorisi temel alınmış; yöntem olarak teorik analiz ve örnek olay incelemesi kullanılmıştır. İran İslam Cumhuriyeti, seçilmiş vaka olarak analiz edilmiş ve karşılaştırmalar yapılmıştır. İran Devrim Muhafızları'nın Kudüs Gücü üzerinden yürüttüğü bölgesel faaliyetler (Abrahamian, 1993; Ostovar, 2016) realist teorinin güç dengesi yaklaşımıyla açıklanmıştır. İstihbarat döngüsü modeli çerçevesinde, 2023 yılında Suriye'deki üst düzey Devrim Muhafızları yetkilisinin öldürülmesi ve 2024'te Hamas liderine yönelik Tahran'da gerçekleşen saldırı, döngüdeki yapısal aksamaları ortaya koymaktadır. Stratejik sürpriz teorisi ise, İran istihbaratının zaman zaman erken uyarı mekanizmalarını işletmede başarısız kaldığını, aynı şekilde 11 Eylül 2001 olaylarında ABD istihbaratı, mevcut bilgilere rağmen tehditlere zamanında yanıt vermemesi üzerinden örnek karşılaştırılmaları yapılmıştır. Kaynaklar arasında Lowenthal (2020), Hulnick (2006), Betts (1978), Morgenthau (1948), Waltz (1979) ve Weber (1947) yanında Abrahamian'ın *The Iranian Mojahedin* (1993) ve Ostovar'ın *Vanguard of the Imam* (2016) gibi kaynaklarla yanaşı, Bakhash'ın *The Intelligence State in Iran* (2020), Afshar'ın İran'ın dijital istihbarat ve sosyal kontrol üzerine makalesi (2021) ve sızdırılan *IRGC Operational Handbook* (2022) ve diğer bu gibi güncel belgeler de kullanılmıştır. Bulgular, istihbarat faaliyetlerinin yalnızca operasyonel değil, aynı zamanda sosyo-politik dinamikler tarafından da biçimlendirildiğini göstermektedir. Literatüre katkı olarak, istihbarat teorilerinin İran örneğinde sahadaki gelişmelerle bütüncül bir şekilde ilişkilendirilmesi sağlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İran, İstihbarat, Devrim Muhafızları, Dijital İstihbarat